

๗๔.๐๐๒๔๔

พ. ๑๔๔ ค

๕.๓

ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้
จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ปริญญานิพนธ์

ของ

เพียงใจ รอบคอบ

๑๖ ก.พ. ๒๕๔๑

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ตุลาคม ๒๕๔๐

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒ ๑๖๐๐๘

**ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้
จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน**

**บทคัดย่อ
ของ
เพ็ญใจ รอบคอบ**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่**

ตุลาคม 2540

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานตามเนื้อหาในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 5 ด้าน คือ ด้านแนวคิดในการบริหาร ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล และด้านระเบียบปฏิบัติ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชวาระการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่ง และภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน และเพื่อทราบข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่ผ่านการฝึกอบรมทางไกลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งในรอบที่ 1 จำนวน 288 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าและคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านระเบียบปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยในการนำไปใช้มากกว่าด้านอื่น ๆ
2. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีเพศ อาชวาระการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน และประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ แตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุตั้งแต่ 35 - 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุมากกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในด้านแนวคิดในการบริหารและด้านการบริการข่าวสารข้อมูลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในภาคกลาง มีการนำความรู้ด้านแนวคิดในการบริหารไปใช้ แตกต่างจาก หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดคือ เรื่อง การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรื่องที่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้น้อยที่สุดคือ เรื่อง การจัดการศึกษาตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรอาชีพ เรื่องที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมมากที่สุดคือ เรื่อง การบริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ และกิจกรรมการพบกลุ่ม ระหว่างฝึกอบรมที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดคือ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ร่วมกัน ซึ่งทำให้นำไปปรับใช้และแก้ปัญหาในการทำงานได้

7. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม เนื่องจากเป็นการประหยัดทรัพยากร สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื่องจากเนื้อหากระชับรัดอ่านแล้วเข้าใจด้วยตนเอง ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสมดีแล้ว เนื่องจากเพียงพอต่อเนื้อหาในชุดฝึกอบรมและมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรมว่า ควรฝึกอบรมในชั้นเรียนก่อนการปฏิบัติงานจริง และควรเพิ่มสื่อที่เป็นเทคโนโลยีให้มากขึ้น

**OPINIONS OF HEADS OF DISTRICT NON-FORMAL EDUCATION SERVICE
CENTRES IN APPLYING KNOWLEDGE OBTAINED FROM
THE DISTANCE TRAINING SETS ON THEIR
WORK PERFORMANCE**

**AN ABSTRACT
BY
PIENGJAI ROBKO**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University**

October 1997

The purpose of this research were to study the opinions of the heads of district non-formal education service centres in applying knowledge obtained from the Distance Training Set to their work performance in five aspects, namely administration, general education provision, vocational education provision, information service, and practical regulation; to compare the opinions among these district heads as classified by gender, age, educational level, service length in the Non-formal Education Department, past experience, and geographical work location; and to gather additional comments and suggestions in applying knowledge and data obtained from the training.

The sample of this study included 288 heads of district non-formal education service centres who passed the Distance Training for the Pre-promotion Training Programme I, chosen by using a stratified random sampling technique. The instrument used in this study was the rating-scale questionnaire with open-ended questions. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Scheffe's method.

The findings were as follows:-

1. The heads of the district non-formal education service centres applied the knowledge obtained from the Distance Training Set to their work performance both in overall and in individual aspects at a high level, and the practical regulation aspect was the mean value higher than other aspects.
2. The heads of the district non-formal education service centres with different genders, service lengths, and past experiences applied the knowledge obtained from the Distance Learning Set to their work with no statistically significant difference.
3. The heads of the district non-formal education service centres with different ages applied the knowledge obtained from the Distance Training Set to their work performance as a whole with no statistically However, it was found that the heads of district non-formal education service centres under the age of 35 years old applied the knowledge obtained from the Distance Training Set to their work performance in the vocational education provision aspect differently from those with ages between 35-45 years old with statistical significance at the .05 level, and from those with ages above 45 years old at the .01 level.
4. The heads of the district non-formal education service centres with different educational levels applied the knowledge obtained from the Distance Training Set to their work

performance as a whole differently with statistical significance at the .05 level, but in administration and information service aspect at the .01 level.

5. The heads of the district non-formal education service centres with different geographical work location applied the knowledge obtained from the Distance Training Set to their work performance as a whole differently with no statistically significant difference. However, the district heads working in the Central Region applied the knowledge in the administration aspect differently from those working in the South with statistical significance at the .05 level.

6. the heads of district non-formal education service centres viewed the contents of the Distance Training Set were most useful on provision of the non-formal education curriculums at the lower and upper secondary education levels, while the least useful contents were on vocational

7. The heads of district non-formal education service centres in majority agreed to the models of training, since they were economical in utilization of resources appropriate to work; the media used in training were appropriate as they were precise and comprehensible; and the period of training was appropriate as it was sufficient for the contents of the Distance Training Set, and they could get trained while working. It was also suggested that the models of training be done in the real classroom situation before applying to their work, and technological media be added for training.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)
.....กรรมการ
(ดร.บุญลือ ทองอยู่)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)
.....กรรมการ
(ดร.บุญลือ ทองอยู่)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.ดร.เสาวนีย์ เถวัลย์)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 31 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและความเมตตาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และดร.บุญลือ ทองอยู่ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และให้แนวคิดในการจัดทำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องอย่างดียิ่งมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ และ รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ซึ่งได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ชัยณรงค์ สุวรรณสาร ดร.บุญเลิศ มาแสง ผศ.ดร.อรพินทร์ ชูชม อาจารย์วิเชียร ประยูรชาติ และ รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม อย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ ดร.สุรชาติ สังข์รุ่ง อาจารย์สงบ อินทรมณี อาจารย์วัชรินทร์ จำปี ที่กรุณาให้ข้อมูลความเป็นมาของเรื่องที่ทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณ อาจารย์ทองจันทร์ กันธิยะ อาจารย์สมจิตต์ สกุลยังยืนเจริญ อาจารย์ภาณุวัฒน์ อ้อศิริฤ และเพื่อนข้าราชการ อีกหลายท่านที่ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการได้ทั้งหมด รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณคำรง รอบคอบ ลูกอร และลูกอ๊อบ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่คุณพ่อ คุณแม่ผู้ให้ชีวิต และคณาจารย์ผู้ให้วิชาความรู้แก่ผู้วิจัยทุกท่าน

เพียงใจ รอบคอบ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4 ✓ x
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ภารกิจงานการศึกษานอกโรงเรียน.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมทางไกล.....	13
หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ.....	21
หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41 ✓
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ.....	52

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึก อบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวม รายด้าน และรายชื่อ.....	55
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำ ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ.....	67
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำ ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยสรุปจากแบบสอบถามตอนที่สาม ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด.....	75
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	87 ✕
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	88
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
สรุปผลของการวิจัย.....	89 ✓
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	107 ✕
ภาคผนวก.....	112
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	136

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ.....	42
2	จำนวนและร้อยละของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว.....	52
3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จาก ชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน.....	55
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้ จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหาร จำแนกเป็นรายชื่อ.....	56
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรม ทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	57
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึก อบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	60
7	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึก อบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบริการข่าวสารข้อมูล จำแนกเป็นรายชื่อ.....	62
8	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้า ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึก อบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านระเบียบปฏิบัติ จำแนกเป็นรายชื่อ....	65

9	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีเพศต่างกัน โดยรวมและรายด้าน.....	67
10	วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่างกัน โดยรวมและรายด้าน.....	68
11	การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ จำแนกตามอายุ.....	69
12	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้าน.....	70
13	วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน โดยรวมและรายด้าน.....	71
14	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกัน โดยรวมและรายด้าน.....	72
15	วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานต่างกัน โดยรวมและรายด้าน.....	73
16	การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหาร จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน.....	74

17	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ได้มากที่สุดเรียงตามลำดับ.....	75
18	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ได้น้อยที่สุดเรียงตามลำดับ.....	77
19	ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับ เนื้อหาวิชาในเรื่องที่ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม.....	78
20	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการพบกลุ่มระหว่างฝึกอบรม.....	80
21	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการฝึกอบรม.....	82
22	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการฝึกอบรม.....	85

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	12
2 โครงสร้างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ.....	23
3. แผนภูมิแสดงความเป็นมาของหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหาร ศูนย์บริการการ ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	32

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ถือว่า "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทั้งปวง โดยเห็นว่าคนเป็นทั้งเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์อย่างมาก การศึกษาจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต ซึ่งจะรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 1 - 2) การจัดการศึกษาในปัจจุบันรัฐมีนโยบายที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมในทุกรูปแบบ และมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้ท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจทางการศึกษาอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 87 - 88)

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวนโยบายดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น โดยในปี 2536 ได้จัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ จำนวน 789 แห่ง เป็นสถานศึกษาเพื่อรองรับการบริหารและการกระจายอำนาจดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 1) โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มอบหมายให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นหน่วยปฏิบัติงานจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ทุกกิจกรรม ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ จึงนับว่าเป็นบทบาทและภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่ง ซึ่งภารกิจดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารเสียก่อนที่ผู้บริหารจะได้ปฏิบัติหน้าที่และภารกิจที่สำคัญยิ่งนั้น ซึ่งวิธีการที่เป็นที่นิยมและยอมรับกันโดยทั่วไปก็คือ การฝึกอบรม เนื่องจากการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (วิจิตร อาวะกุล. 2537 : 30) และโดยที่ในช่วงแรกที่ตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอนั้น จำนวนผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีจำนวนมาก

และจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นเพื่อให้การอบรมเกิดประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย และเพื่อให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้ในสถานการณ์จริง กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้จัดให้มีการพัฒนาผู้บริหารดังกล่าวด้วยวิธีการฝึกอบรมทางไกล โดยร่วมกับสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขึ้น โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาที่ ก.ค. กำหนดไว้ เป็นหลักในการพัฒนา และ ก.ค. ได้อนุมัติให้รับรองหลักสูตรดังกล่าวสำหรับผู้ฝึกอบรมผู้ที่ จะเข้าสู่ตำแหน่งข้าราชการครู สายงานบริหารในสถานศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับ อำเภอได้ (สำนักงาน ก.ค. 2537 : 2)

หลักสูตรฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ ได้จัดทำเป็นชุดฝึกอบรมทางไกล ในลักษณะ สื่อประสม ประกอบด้วยเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง วิดีทัศน์ และกิจกรรมการพบกลุ่มได้บรรจุ เนื้อหาทั้งในด้านการศึกษานอกโรงเรียน การบริหารศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ กิจกรรมและ โครงการต่าง ๆ ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการและสอดคล้อง กิจกรรมพบกลุ่มใน กระบวนการอบรมรวมทั้งสิ้น 4 หมวดวิชา คือ วิชากระบวนการอบรมวิชาการศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน วิชาการบริหารและการจัดการ และวิชาการบริหารศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั้งนี้ใช้วิธีการฝึกอบรมระหว่างการปฏิบัติงานจริง เป็นเวลา 13 สัปดาห์ และโดยที่ชุดฝึกอบรม ทางไกลชุดนี้ มุ่งเน้นให้ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความรู้ความสามารถ ในการบริหาร และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รุ่ง แก้วแดง, ม.ป.ป. : คำนำ) กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวชี้วัด ในการให้บริการด้านการศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งในระยะ ที่ผ่านมาก่อนจะมีการฝึกอบรมเข้าสู่ตำแหน่งได้มีการศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่สอดคล้องกัน เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2534 : 52 - 85) ได้จัดทำรายงานการประเมินผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ปี 2534 พบว่า มีปัญหาอุปสรรคดังนี้ การจัดกิจกรรมด้านทักษะอาชีพ พบว่า วิทยากรซึ่งเป็นผู้ชำนาญการท้องถิ่น ยังมีไม่พอ ครูเกณฑ์เก่าชำรุด วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ผู้เรียนออกกลางคัน ชาวบ้านบางพื้นที่ ยากจนไม่มีเงินเสียค่าลงทะเบียน บุคลากรน้อยทำการนิเทศได้ไม่ทั่วถึง การจัดกิจกรรมด้านความรู้ พื้นฐาน พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอขาดสื่อเสริมแบบเรียนหมวดวิชาต่าง ๆ ขาดแบบเรียน สำหรับนักศึกษา ขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมด้านข่าวสารข้อมูลพบว่า บุคลากรมี ความรู้ไม่ตรงกับงานที่ต้องปฏิบัติ ระบบการจัดส่งหนังสือล่าช้า ชาวบ้านไม่เห็นความสำคัญ ขาดการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และ ชาญ นพรัตน์ (2537 : 66 - 74) ได้จัดทำรายงานผล การนิเทศการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การจัด กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับ สถานที่พบกลุ่มไม่เพียงพอ

กระบวนการเรียนการสอนยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน การวัดผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย ส่วนการจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น สื่อ วัสดุฝึก ไม่เพียงพอ ที่มีอยู่เก่าไม่ทันสมัย และชำรุด นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537 : ข - ค) ได้จัดทำรายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) จากการประเมินผลกระทบของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนพบว่า ในด้านการรู้หนังสือยังมีประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยที่มีความสามารถในการอ่านและเขียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจในด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพยังไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงานเท่าที่ควร เนื่องจากผู้เข้ารับบริการการศึกษาวิชาชีพที่ขาดแคลนยังมีจำนวนน้อย รวมทั้งได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดทำแผนและกำหนดเป้าหมายการให้บริการระดับล่าง เพื่อให้สามารถจัดบริการได้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น ควรมุ่งเน้นคุณภาพในการให้บริการศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งให้การส่งเสริมและสนับสนุนในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้พอและมีคุณภาพ เนื่องจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบให้เกิดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท ดังนั้น ในการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หากผู้ผ่านการอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งในหลักสูตรฝึกอบรม ได้กำหนดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และนโยบายใช้ประโยชน์ ในการปฏิบัติงานก็จะสามารถแก้ปัญหาและพัฒนางานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ชุดฝึกอบรมทางไกลตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอนี้ ได้ใช้ฝึกอบรมมาแล้ว 3 รุ่น ถึงแม้จะได้มีการสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นร่วมกันก่อนจบหลักสูตรในแต่ละรุ่นไปแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้มีการศึกษาในเรื่องการนำความรู้จากเนื้อหาที่ได้รับไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานในปัจจุบัน เนื่องจากในสังคมโลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าและมีอัตราการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แบบก้าวกระโดด ย่อมส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนด้วย เพราะกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนมีลักษณะเฉพาะ คือมีความยืดหยุ่น คล่องตัวและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามวัตถุประสงค์และสถานการณ์ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538 : 9) จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารศูนย์ฯ ต้องได้รับการเตรียมความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และเจตคติที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และเนื่องจากชุดฝึกอบรมนี้ได้ใช้อบรมรุ่นที่ 1 มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2537 ประเด็นที่นำไปสู่ปัญหาการวิจัย จึงอยู่ที่ว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะสามารถนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานกับสภาพการณ์ปัจจุบันได้มากน้อยเพียงใด ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นข้าราชการสำนักงาน ก.ค. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อนุมัติให้รับรองหลักสูตรดังกล่าว และมี

หน้าที่ในการติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารในสถานศึกษา (สำนักงาน ก.ค. 2530 : 3) จึงมีความประสงค์จะทำการศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในรุ่นที่ 1 ซึ่งมีจำนวนมากถึง 699 คน และกำลังปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ และก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเป็นข้าราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมด ว่าได้นำความรู้ที่ได้รับจากชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในปัจจุบันได้มากน้อยเพียงใด รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลตามเนื้อหาในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไปใช้ในการปฏิบัติงาน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชวราชการในสังกัด กรมการศึกษานอกโรงเรียน ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน
3. เพื่อประมวลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อสำนักงาน ก.ค. สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน สามารถใช้ข้อมูลเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานเฉพาะตำแหน่งยิ่งขึ้น

2. กรมการศึกษานอกโรงเรียนสามารถใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้เป็นกรอบของการวิจัยครั้งนี้ ยึดตามเนื้อหาใน ชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน หมวดที่ 4 วิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นเรื่องของการตระหนัก ในความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหาร และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท

2. ประชากร ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ผ่านการ ฝึกอบรมทางไกล รุ่นที่ 1 จำนวน 699 คน ซึ่งผู้บริหารจำนวนดังกล่าวนี้กำลังปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ

3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ผ่านการ ฝึกอบรมทางไกล รุ่นที่ 1 ซึ่งสุ่มมาจากประชากรโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน

4. ตัวแปร

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ แยกเป็น

4.1.1 เพศ แบ่งเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

4.1.2 อายุ แบ่งเป็น

- 1) ต่ำกว่า 35 ปี
- 2) ตั้งแต่ 35-45 ปี
- 3) มากกว่า 45 ปี

4.1.3 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

4.1.4 อายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน แบ่งเป็น

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

4.1.5 ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งเป็น

- 1) เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่
- 2) ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่

4.1.6 ภาควิชาการที่กำลังปฏิบัติงาน แบ่งเป็น

- 1) ภาคกลาง
- 2) ภาคเหนือ
- 3) ภาคตะวันออก
- 4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 5) ภาคใต้

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งแยกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

- 4.2.1 ด้านแนวคิดในการบริหาร
- 4.2.2 ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
- 4.2.3 ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ
- 4.2.4 ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล
- 4.2.5 ด้านระเบียบปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นชุดฝึกอบรมที่จัดทำขึ้นในลักษณะสื่อประสมส่วนใหญ่เป็นเอกสาร มีวีดิทัศน์ประกอบเป็นบางวิชา และกิจกรรมการพบกลุ่ม โดยกำหนดให้ผู้รับการฝึกอบรมศึกษาเอกสารและทำกิจกรรมด้วยตนเอง รวมทั้งคู่มือที่ประกอบในวิชาที่มีวีดิทัศน์ สลับกับการพบกลุ่มเป็น

ระยะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาการฝึกอบรม ในหมวดวิชาการบริหาร ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นเอกสารชุดฝึกอบรมจำนวน 16 เล่ม โดยที่ผู้วิจัยได้แยกเป็น 5 ด้าน ตามลักษณะของกิจกรรม คือ

1.1 แนวคิดในการบริหาร เป็นเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการสร้างเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ สามารถปฏิบัติภารกิจในฐานะผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบต่อวิถีชีวิตและการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ โดยใช้แนวทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยได้เน้นคุณสมบัติของผู้บริหาร 8 ประการ คือ ความขยันและอดทน อุทิศตนต่อการทำงาน มีความกล้าหาญและกล้าตัดสินใจ มีความเป็นผู้นำ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มีความมั่นคงในอุดมการณ์และปณิธาน ศรัทธาในงานการศึกษานอกโรงเรียนและประชาชน มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ซึ่งในชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ ชุด "ดวงประทีปแห่งความหวัง"

1.2 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในความรับผิดชอบของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีผสมผสานกัน ซึ่งอาจจัดเป็นกิจกรรมเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น ๆ ก็ได้ โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายวัตถุประสงค์ตลอดจนมวลประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในชุดฝึกอบรมทางไกลได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการจัดการศึกษาสำหรับผู้มาท้องถิ่น

1.3 การจัดการศึกษาวิชาชีพ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคนด้านทักษะอาชีพที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพื่อยกระดับความเป็นอยู่และพัฒนาวิชาชีพของประชาชน ให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ ซึ่งในชุดวิชาได้แก่การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น การจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการจัดกลุ่มสนใจ

1.4 ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล เป็นเนื้อหาการจัดกิจกรรมในลักษณะของการสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งในชุดฝึกอบรมทางไกลได้แก่ หอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และดาวเทียม

1.5 ด้านระเบียบปฏิบัติ เป็นเนื้อหาที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ข้อกำหนดและวิธีการปฏิบัติตามระเบียบของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักฐานการศึกษานอก

โรงเรียนสายสามัญทุกระดับ และ การโอนและการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งในชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ หลักฐาน การศึกษา การโอนและการเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ

2. การนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน หมายถึงการที่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากเนื้อหา และกิจกรรมในชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั้ง 5 ด้าน ดังกล่าว ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่

3. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารศูนย์ฯ และเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมทางไกลตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รุ่นที่ 1 มีหน้าที่ รวบรวมข้อมูล วางแผนกิจกรรม และให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบในอำเภอ ที่รับผิดชอบอย่างทั่วถึง รวมทั้งควบคุม ดูแล ตรวจสอบ ติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงาน การศึกษานอกโรงเรียนต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน

4. ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ หมายถึง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ประเภทต่าง ๆ ทั้งในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอซึ่งก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งนั้น ส่วนหนึ่งจะเคย ปฏิบัติงานดังกล่าวโดยตรงมาแล้วแต่อีกส่วนหนึ่งยังไม่เคยปฏิบัติงานดังกล่าวโดยตรงมาก่อน แบ่งเป็น

4.1 เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงาน ในลักษณะของผู้บริหาร หรือผู้ช่วยผู้บริหาร ได้แก่ หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน ผู้ประสานงาน การศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอ

4.2 ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้าน ได้แก่ ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด หรือในกรมการศึกษานอกโรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ คือ

1. การกิจการงานการศึกษานอกโรงเรียน
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมทางไกล
3. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
4. หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกิจการงานการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนี้มีทั้งจัดเป็นกิจกรรมโดยเอกเทศ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น ๆ หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้นอาจเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรง หรือเป็นหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนที่อาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือไปสู่ วัตถุประสงค์ในการพัฒนาทรัพยากรและสังคม รูปแบบของกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนมีความยืดหยุ่นคล่องตัวปรับเปลี่ยนตามวัตถุประสงค์และสถานการณ์ ซึ่งต่างกับการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีโครงสร้างของกิจกรรมการศึกษากำหนดไว้ตายตัว ขณะเดียวกันการศึกษานอกโรงเรียนจะมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ตลอดจนมวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะสนองวัตถุประสงค์นั้น ๆ อย่างชัดเจน ในทางทฤษฎีได้นับเนื่องเอาการศึกษานอกโรงเรียนเป็นระบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิตที่มีส่วนเชื่อมโยงต่อเนื่องกับการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538 : 9)

จากนโยบายในแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535 กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน 3 ประการ คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538 : 9-12)

1. จัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาพื้นฐานให้แก่ประชาชนนอกโรงเรียนให้รู้หนังสือ อ่านออกเขียนได้ คิดเลขได้ แก้ปัญหาได้ ไปจนกระทั่งถึงการจัดการ

ศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพประชากร ตลอดจนการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อให้มีทักษะพื้นฐานเพียงพอต่อการประกอบอาชีพของประชาชน

2. จัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดเสนอโอกาสและทางเลือกเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองให้แก่ประชาชนทั่วไปให้ได้รับการศึกษา ตลอดจนจัดสภาพและสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติในวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อให้การศึกษานั้นเพิ่มความรู้อีกให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขวาง สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงชีวิตให้ก้าวหน้า และ ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข กิจกรรมที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของห้องสมุดและที่อ่านหนังสือต่าง ๆ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยทางสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วารสาร นิตยสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนรายการการเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน และการเรียนรู้จากสื่อพื้นฐาน เป็นต้น

3. จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ ที่เป็นครูและนักเรียนที่อยู่ในระบบโรงเรียน ให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษามีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือ การสอนของครูในระบบโรงเรียนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างสะดวกคล่องตัวและสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอนแก่ครู อาจารย์ และมีการเรียนในระบบโรงเรียนอีกด้วย

ประเภทของบริการ

กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย แต่โดยทั่วไปอาจจำแนกประเภทของกิจกรรมเป็น 4 ประเภท โดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 3-4) คือ

1. การศึกษาพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการเรียนรู้และความรู้ความสามารถที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ตลอดจนเสริมสร้างความรู้และทักษะ สำหรับการศึกษาค้นคว้า

ตัวอย่างของกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การส่งเสริมการรู้หนังสือและการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา

2. การศึกษาต่อเนื่องสายสามัญ เป็นการศึกษที่เสริมต่อจากการศึกษาพื้นฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนนอกระบบโรงเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถและเจตคติอย่าง

สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกอบอาชีพ และการเตรียมที่จะศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

3. การพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพ เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อการประกอบอาชีพ โดยเน้นการพัฒนาอาชีพท้องถิ่น การสร้างผู้ประกอบการขนาดย่อม และอาชีพอิสระ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับจ้างในตลาดแรงงาน และการปรับปรุงอาชีพที่มีอยู่แล้ว ให้ได้ผลยิ่งขึ้น

4. การสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติในสังคม ซึ่งอาจดำเนินการด้วยการพัฒนาแหล่งความรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ เช่นการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนจังหวัด อำเภอ การสนับสนุนที่อ่านหนังสือวัด เป็นต้น การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้และวิทยาการโดยผ่านรายการวิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว และนิทรรศการ

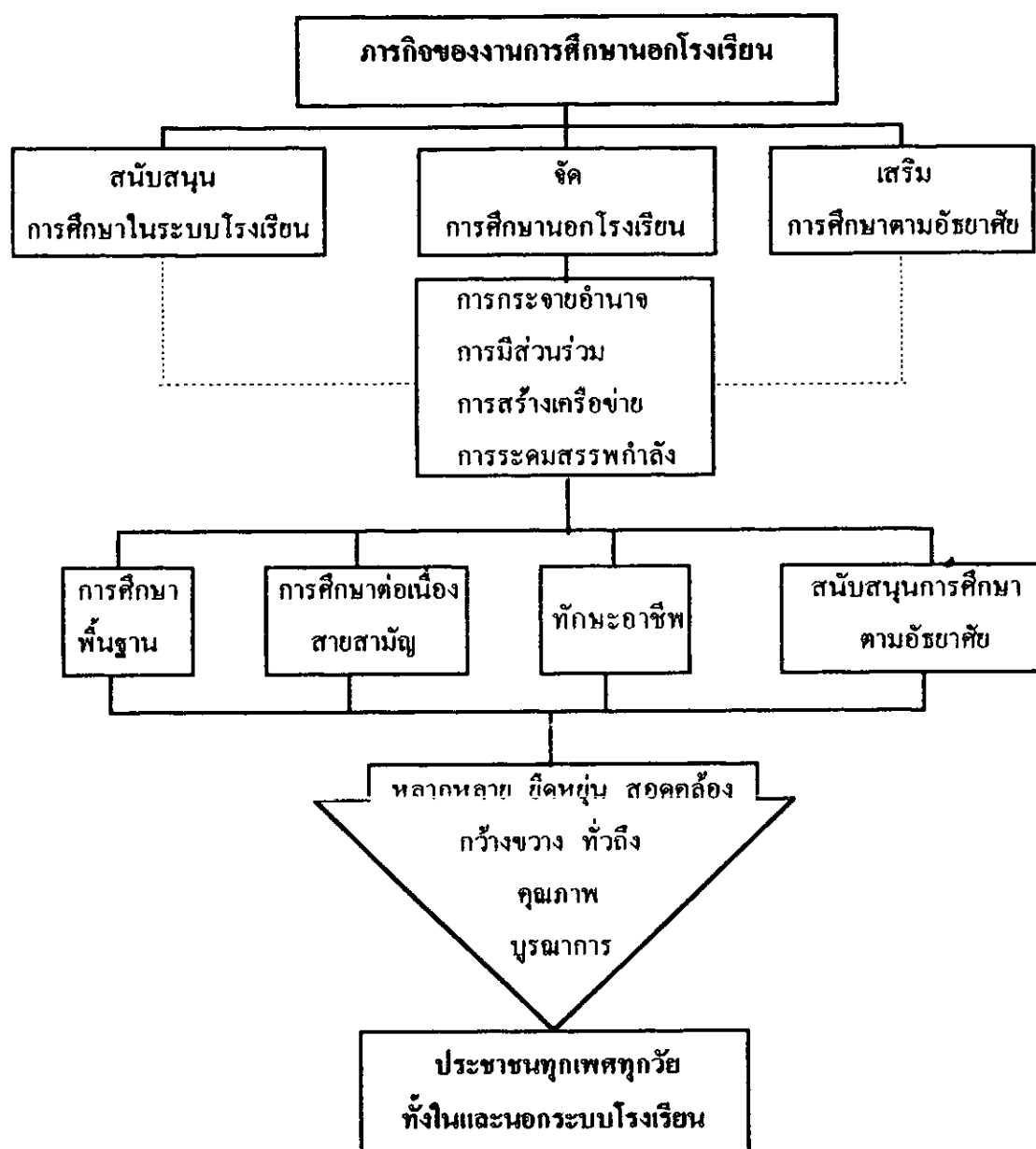
กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียน

กลุ่มเป้าหมายผู้เข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียนที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนมุ่งเน้น คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 : 12 - 13)

1. กลุ่มบุคคลที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก

2. กลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องการได้รับโอกาสทางสังคมที่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น

3. กลุ่มประชาชนทั่วไปที่ต้องการโอกาสเพิ่มเติมในการพัฒนาและปรับปรุง คุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว ประชากรกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ ได้แก่ กลุ่มเด็กตั้งแต่อายุ 0 - 14 ปี ซึ่งรวมถึงเด็กที่มีปัญหาเฉพาะด้าน เช่น เด็กเรื้อรัง เด็กพิการ เด็กถูกทอดทิ้ง กลุ่มสตรี กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มผู้ต้องขัง กลุ่มผู้ปฏิบัติศาสนกิจ กลุ่มทหารประจำการ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน



ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 6)

แนวความคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมทางไกล

การฝึกอบรมทางไกลเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาบุคลากร ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนารูปแบบมาจากรูปแบบเดิมซึ่งเป็นการอบรมในชั้นเรียน เนื่องจากการฝึกอบรมในชั้นเรียนจะมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนของผู้เข้าอบรมในแต่ละครั้ง จึงได้มีการนำแนวคิดรูปแบบของการฝึกอบรมทางไกลมาใช้ในการฝึกอบรมที่มีผู้เข้าอบรมได้ ครั้งละมาก ๆ โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม

การฝึกอบรมทางไกลเป็นการนำแนวคิดของการสอนทางไกลมาประยุกต์ใช้ เพราะเป็นระบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ศิริวรรณ ศิริอารยา (2532 : 112) ได้กล่าวว่า ทั้งการศึกษาทางไกล การสอนทางไกล การเรียนรู้ทางไกล และการฝึกอบรมทางไกล ต่างก็มีจุดยืนร่วมกัน โดยการกำหนดให้ผู้เรียนเป็น จุดศูนย์กลางของการเรียน เพราะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งสิ้น ได้มีผู้ให้ความหมายของคำ ที่ใช้เรียกระบบการเรียนการสอนทางไกลไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2528 : 98) ได้ให้ความหมายของ การสอนทางไกล ไว้ว่า เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ โดยอาศัยสื่อประสม อันได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ในรูปของเอกสาร ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาสาระ แบบฝึกปฏิบัติ และเทปเสียง ซึ่งส่งให้ ผู้เรียนทางไปรษณีย์ เป็นสื่อกลาง รวมทั้งมีรายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ และการสอนเสริมหรือพบปะระหว่างผู้เรียนและผู้สอนบ้างเป็นครั้งคราว โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง ได้รับคำติชมทันทีที่ ตลอดจนได้รับแรงเสริมและประสบการณ์ที่เป็นกำลังใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ตามลำดับขั้น จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจ และ ความสามารถของแต่ละคน

วิจิตร ศรีส้าน (2529 : 5 - 7) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) ว่าหมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสม อันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองอยู่กับบ้าน ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ นอกจากนี้ยังให้ความหมายของการสอนทางไกลว่า หมายถึง การสอน ที่ผู้เรียนผู้สอนอยู่ไกลกัน แต่สามารถมีกิจกรรมการสอนร่วมกันได้โดยอาศัยสื่อประสมเป็นสื่อการสอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2534 : 80) ได้ให้ความหมายว่า การฝึกอบรมทางไกล หมายถึงระบบของการจัดการฝึกอบรมวิธีหนึ่ง ซึ่งผู้ให้การอบรมและผู้รับการฝึกอบรมไม่ต้องมาทำกิจกรรมในห้อง กระบวนการฝึกอบรมมีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลา สถานที่ โดยคำนึงถึงความสะดวก และความพร้อมของผู้ฝึกอบรมเป็นหลัก รูปแบบการฝึกอบรมจะใช้สื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ เช่น

สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร สื่อที่สามารถติดต่อกันได้ทางไปรษณีย์ สื่อทางวิทยุ สื่อทางโทรทัศน์ และ สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทอื่น ๆ รวมทั้งการพบกลุ่มโดยมีวิทยากรสั่งจร เป็นผู้ให้ความรู้ การอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือการตอบปัญหา รวมทั้งการสอนเสริมเป็นครั้งคราว

เชิขรศรี วิวิธสิริ (2535 : 27) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลว่า หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองอย่างมีอิสระโดยไม่ต้องติดต่อสื่อสารกับผู้สอนโดยตรง ทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอาศัยสื่อต่างๆ กันเอง ไม่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 126) ได้ให้ความหมายโดยสรุปของการศึกษาทางไกล (Distance Education) ไว้ว่า เป็นการศึกษาที่อาศัยสื่อประสมในการเรียนการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนที่อยู่ในสถานที่ต่างๆ กัน สามารถเรียนรู้บทเรียนได้ด้วยตนเองจากสื่อสิ่งพิมพ์และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ระบบโทรคมนาคมช่วยในการส่งเนื้อหาบทเรียน อาจมีการสอนเสริม เพื่อการสรุปเนื้อหาและความเข้าใจในบทเรียนอย่างถูกต้องตรงกันด้วย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า การสอนทางไกลหรือการฝึกอบรม ทางไกลเป็นระบบการเรียนการสอน ที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน ไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากัน แต่สามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและสื่อต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นสื่อเดี่ยว หรือสื่อประสม เพื่อให้การสอนหรือการฝึกอบรมสามารถดำเนินไปได้

องค์ประกอบของการเรียนการสอนทางไกล

การเรียนการสอนทางไกลจะประสบผลสำเร็จมากน้อยหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ การดำเนินการและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญอีกหลายประการ ดังที่ ทวีป อภิสิทธิ์ (2528 : 3 - 4) ได้เสนอแนะองค์ประกอบของการเรียนการสอนทางไกล ไว้ดังนี้

1. ตัวสื่อ คือเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะส่งความรู้ไปยังผู้เรียนที่อยู่ห่างไกล ออกไปนั้น จะต้องมีประสิทธิภาพและอยู่ในลักษณะที่พร้อมจะนำไปใช้งานได้ทันที ระยะเวลาที่จะ ออกรายการหรือแพร่ภาพจะต้องจัดให้เหมาะสมและเพียงพอ ความพร้อมและ ความคล่องตัวใน การจัดส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ทางไปรษณีย์ไปสู่ผู้เรียน จะต้องมีประสิทธิภาพ

2. ผู้จัดบทเรียน จัดรายการ ผ่านสื่อในระบบทางไกลจะต้องมีเทคนิควิธีที่จะผลิต รายการให้น่าสนใจให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีงามและถูกต้องด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน น่าฟัง น่าชม น่าสนใจ น่าติดตาม บทเรียน หรือรายการจะต้องให้ผู้เรียนไม่เกิดความรู้สึกอึดอัดกับการเรียนหรือมีความรู้สึกว่าตนกำลังถูกสอน แต่จะต้องทำบทเรียนหรือรายการด้วยการนำเสนอเรื่องต่างๆ ที่เขายังไม่รู้เสมือนว่าเขาได้ไปค้นคว้า เป็นค้น

3. เอกสาร บทเรียน และสื่อการเรียนที่จะใช้ในระบบทางไกลจะต้องอยู่ในสภาพพร้อมที่จะนำออกมาใช้ในรูปแบบของการจำหน่ายจ่ายแจกให้ได้ทันทีอย่างแพร่หลายโดยทั่วถึง

4. ความรับผิดชอบในส่วนตัวของผู้เรียนโดยระบบทางไกลเอง ก็จะต้องเป็นผู้ที่มีความตื่นตัว กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้กับสื่อต่าง ๆ ได้อย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอตามกำหนดระยะเวลา มีวินัยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีการทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบหรือ กิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงด้วยตนเองได้

5. ระบบการศึกษาทางไกลจะต้องพยายามขจัดจุดอ่อน อันเกิดจากระบบนี้โดยการจัดหาโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนได้พบปะหารือกันในเรื่องการเรียนการสอนโดยตรงบ้างเป็นครั้งคราว ตามกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ซึ่งอาจจะกระทำได้ในรูปของการเปิดสอนซ่อมเสริมเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้ เพื่อการจัดความรู้สึกระหว่างไกลไม่อบอุ่น ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้ลดน้อยลง

หากการดำเนินการสอนทางไกลเป็นไปตามขั้นตอนและหาทางขจัดช่องว่างอันเกิดจากจุดอ่อนได้ดังกล่าวแล้ว ก็เป็นที่เชื่อกันได้ว่าผู้ศึกษาตามโครงการนี้จะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ นีล (กาญจนา บุญญอารักษ์, 2528 : 31 ; อ้างอิงมาจาก Neil, 1981) ได้เสนอแนะว่าระบบการสอนทางไกลจะประสบความสำเร็จได้จะต้องประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้

1. การสร้างและผลิตวัสดุการเรียนจะต้องมีคุณภาพดี มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ
2. ใช้วิธีการสอนที่คิดขึ้นอย่างดี หลักสูตรการสอนที่ดี และผู้เรียนเป็นต้นแบบสนับสนุนให้การเรียนแบบอิสระได้ผลดี
3. กำหนดหลักสูตรและแนวทางการเรียนการสอนได้ชัดเจน และเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาย่างแท้จริง
4. ติดตามประเมินผลการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อนำคำตอบเหล่านั้นมาปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอ
5. ระบบการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้นนั้นแตกต่างไปจากการเรียนการสอน แบบเดิม
6. ชุดสื่อประสมจะต้องสร้างขึ้นด้วยกลุ่มวิชาการต่าง ๆ
7. เทคโนโลยีทางการศึกษาด้านนี้พบว่ามีราคาแพง ในขณะที่งบประมาณมีจำนวนจำกัด
8. บทเรียนแต่ละบทเรียนจะต้องสร้างให้มีมาตรฐาน

การเรียนการสอนทางไกลนี้ นับได้ว่าเป็นความพยายามของมนุษย์ที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีอยู่เข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงการศึกษาในปัจจุบัน ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าการเรียนการสอนทางไกลนี้จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การดำเนินงาน และองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น ตัวสื่อ ผู้จัดบทเรียน จัดรายการ และลักษณะตัวผู้เรียน

สื่อการสอนทางไกล

การเลือกหรือจัดสื่อเพื่อใช้ในการสอนทางไกล ไม่ว่าจะเป็นชนิดใดก็ตามจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาที่ว่า ถ้าผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสื่ออยู่ตลอดเวลาเข้าก็จะเกิดการเบื่อหน่าย ยิ่งถ้าสื่อชิ้นนั้นเป็นสื่อชนิดเดียวกันหรือเป็นสื่อทางวิชาการที่ย่างยากซับซ้อนทำให้ไม่สนุก ผู้เรียนก็ยิ่งทอดถอนใจหมดกำลังใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นสื่อที่ใช้จึงควรเป็นสื่อที่มีการเสริมแรงให้กำลังใจ และให้ผู้เรียนสามารถรู้ความก้าวหน้าของตนเองเป็นระยะ ๆ สื่อที่ใช้ในการศึกษาระบบนี้แบ่งออกได้เป็น (กิดานันท์ มลิทอง, 2536 : 127 ; อ้างอิงมาจาก กร สกาว. 2527)

1. สื่อหลัก คือ สื่อที่ผู้เรียนสามารถใช้ศึกษาได้ด้วยตนเองตลอดเวลาและทุกสถานที่ สื่อหลักนี้ส่วนมากจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ตำรา เอกสารคำสอน หรือ คู่มือเรียนโดยผู้เรียนสามารถใช้สื่อเหล่านี้เป็นหลักในการเรียนวิชานั้น ๆ และมีโอกาสพลาดจากการเรียนได้น้อยมาก เพราะผู้เรียนจะมีสื่อหลักนี้อยู่กับตัว

2. สื่อเสริม คือ สื่อที่จะช่วยเก็บตก ค่อยเติมความรู้ให้แก่ผู้เรียนให้มีความรู้กระจ่างสมบูรณ์ขึ้น หรือหากในกรณีที่ผู้เรียนศึกษาจากสื่อหลักแล้วยังไม่เข้าใจพอหรือยังไม่เข้าใจได้ชัดเจน มีปัญหาอยู่ก็สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อเสริมได้ สื่อประเภทนี้จะอยู่ในรูปของเทปสื่อบทเรียน วิทยุ การสอนเสริมหรือการพบกลุ่ม เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล จากการศึกษาของ เจนคินส์ (จินตนา บิลมาศ และคนอื่น ๆ, 2532 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Jenkins, 1983) พบว่า รูปแบบการสอนทางไกลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การสอนที่ใช้สื่อประสม ทั้งนี้เพราะสื่อแต่ละชนิดมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดในตัวเอง การศึกษาจากสื่อเพียงชนิดเดียวอาจจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร จึงต้องอาศัยสื่อชนิดอื่นประกอบเพื่อเสริมความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 127) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลให้มีประสิทธิภาพดีนั้น ควรใช้สื่อที่อยู่ในรูปของ "สื่อประสม" ที่มีบูรณาการของสื่อแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาสาระเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การเลือกใช้สื่ออาจจัดในรูปของสื่อประสมได้ 2 แนว (กิดานันท์ มลิทอง, 2536 : 127 - 128 ; อ้างอิงมาจาก ชัยรงค์ พรหมวงศ์, 2527)

1. แนวที่ใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลักแล้วเสริมด้วยสื่อประเภทเทปเสียงสื่อบทเรียนวิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์เพื่อการสอน คอมพิวเตอร์ และการสอนเสริม

2. แนวที่ใช้อีเดียโทรทัศน์เพื่อการสอนเป็นหลัก แล้วเสริมด้วยสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออื่น ๆ เช่น เทปเสียงสื่อบทเรียน โทรทัศน์เพื่อการสอนคอมพิวเตอร์ และการสอนเสริม

นอกจากการใช้สื่อประสมดังกล่าวแล้ว สื่อที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในระบบการศึกษาทางไกลได้แก่ "สื่อบุคคล" ซึ่งอาจเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้ทบทวนบทเรียนหรือผู้สอนเสริมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พบปะวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในท้องถิ่น หรือเป็นการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มเพื่อรับการสอนเสริม ทบทวนบทเรียน อภิปรายปัญหาในบทเรียนหรือการทำงาน ตลอดจนรับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การใช้สื่อบุคคลใช้ได้ โดยการที่ผู้เรียนติดต่อกับบุคคลเหล่านั้น หรือแม้แต่กับผู้สอนเองโดยทางไปรษณีย์หรือทางโทรศัพท์ เพื่อซักถามปัญหาหรือทบทวนบทเรียน หรืออาจเป็นการติดต่อกันเองระหว่างผู้เรียนก็ได้

นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2531 : 11 – 12) ยังได้ทำการศึกษาศึกษาการสอนทางไกลและจำแนกวิธีการสอนโดยสื่อการสอนทางไกลต่าง ๆ ออกเป็น 6 วิธีดังนี้คือ

1. การสอนทางไปรษณีย์ สื่อการสอนที่ใช้กันส่วนมาก คือ สิ่งพิมพ์ และ เอกสารเป็นหลัก โดยส่งไปให้ผู้เรียน เอกสาร สิ่งพิมพ์เหล่านี้จะมีประสิทธิภาพ ถ้ามีการออกแบบการสอนและการจัดทำอย่างเป็นระบบ เช่น การเสนอโครงสร้างของบทเรียนแต่ละบท การเรียงลำดับหัวข้อใหญ่และหัวข้อเล็ก การนำเสนอแนวคิดสำคัญ ๆ รูปแบบวิธีการเขียน การปฏิบัติแบบฝึก หรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับหัวข้อและจุดประสงค์ การใช้เทคนิคและวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสร้างบทเรียนให้น่าสนใจตรงกับความต้องการของผู้เรียน

2. การสอนทางวิทยุ การใช้วิทยุเพื่อการสอนสามารถกระทำได้โดยการออกรายการสำหรับประชาชนทั่วไป และผู้เรียน ส่วนการสอนทางวิทยุสำหรับผู้เรียนเป็นกลุ่ม จะแจกคู่มือแนะนำและกำหนดเวลาไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ หรือถ้าผู้เรียนถามปัญหา ก็จะนำมาตอบในวิทยุ

3. การสอนทางโทรทัศน์ จุดมุ่งหมายของการนำโทรทัศน์เข้ามาใช้ในระบบโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมทั้งใช้ในกรณีขาดแคลนผู้สอนที่ไม่พอกับจำนวนผู้เรียน ต่อมาได้มีการนำโทรทัศน์มาใช้ในการศึกษากับประชาชนที่อยู่ในเมืองและชนบท การใช้โทรทัศน์เพื่อการสอนทางไกลมีจุดประสงค์ เพื่อการนำเสนอเนื้อหาสาระที่สำคัญ ๆ การบรรยายสรุปบทเรียน การจัดกิจกรรมที่เด่น ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน แต่ผลประเมินพบว่าค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง และต้องใช้เวลา ความรู้ ความสามารถในการผลิตรายการ ถ้าการวางแผนผลิตรายการไม่ดีแล้ว บทเรียนที่ปรากฏมาจะไม่น่าสนใจและไม่คุ้มกับการลงทุนและเวลาที่ใช้ เช่น ผู้สอนบรรยายสาระวิชาตลอดรายการถ้าผู้บรรยายไม่มีเทคนิคที่ดีในการนำเสนอ อาจจะทำให้บทเรียนไม่น่าสนใจ ด้วยเหตุนี้บางประเทศจึงให้ความสนใจใช้วิทยุอย่างกว้างขวาง เพราะขณะที่ผู้เรียนฟังบทเรียนไป ก็สามารถทำงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ ไปพร้อมกันได้

4. การสอนโดยใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ วารสารและหนังสือพิมพ์เป็นสื่อการสอนที่ได้รับความนิยมในการสอนทางไกลมาก เช่น วารสารเกี่ยวกับครอบครัวและพัฒนา (Family and

Development) เป็นวารสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว การทำอาหารและการจัดบ้าน ให้น่าอยู่ สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดทำวารสาร หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ สำหรับชาวบ้านเป็นจำนวนมาก เช่น หนังสือพิมพ์ฟ้าคนึง ชื่อ "การศึกษานอกโรงเรียน" หนังสือพิมพ์ฉบับนี้จะให้ความรู้ข้อมูล ข่าวสารด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสุขภาพอนามัย เป็นต้น

5. การสอนโดยใช้แถบเสียง ใช้ได้กับการสอนทางไกล เพราะผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้ จึงเป็นประโยชน์ในการนำมาสอนเนื้อหาที่ต้องการฝึกทักษะ เช่น การเรียนภาษา แต่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง และไม่สามารถใช้ได้ในกรณีที่ผู้เรียนไม่มีเครื่องเล่นแถบเสียง

6. การสอนเสริมโดยวิทยากร การสอนเสริมหรือการพบกับกลุ่มแม่จะใช้เวลาน้อย แต่ช่วยให้การสอนทางไกลได้ผลดีขึ้น และยังเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาต่อไป การพบกลุ่มนี้อาจจะทำให้ผู้เรียนเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้น การคัดเลือกผู้สอนเสริมจะต้องพิจารณาถึงบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถในการสอนเสริม เพื่อจะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์มากที่สุดและมีประสิทธิภาพ

ผู้จัดบทเรียน จัดรายการ

ในด้านผู้จัดบทเรียน จัดรายการผ่านสื่อในระบบการสอนทางไกล จะต้องมีความรู้ที่พอผลิตรายการที่น่าสนใจ ให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีงามและถูกต้อง และจะต้องพยายามขจัดจุดอ่อนเรื่องการขาดการปฏิสัมพันธ์ และสื่อสารทางเดียวให้เป็นการปฏิสัมพันธ์ และสื่อสารสองทางมากยิ่งขึ้น โดยการจัดหาโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ ติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ ด้านเอกสาร เช่น ตอบจดหมายไปรษณียบัตร หรือให้ผู้เรียนพบปะหารือกันในเรื่องการเรียน การสอนโดยตรงบ้างเป็นครั้งคราวตามกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ซึ่งอาจจะทำได้ในรูปของการเปิดสอนซ่อมเสริมเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ การจัดอาจารย์สัญจรไปพบปะผู้เรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อขจัดความรู้สึกห่างไกล และลดความรู้สึกไม่อบอุ่นระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้ลดน้อยลงด้วย

ลักษณะตัวผู้เรียน

การเรียนด้วยตนเองจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของผู้เรียนเอง คุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนด้วยตนเองให้ได้ผล คือ

1. เป็นผู้ตั้งเป้าหมายการกระทำไว้ชัดเจน
2. รู้จักเลือกใช้ความรู้ และทักษะที่เหมาะสม

3. วางแผนการเรียนอย่างดี
 4. มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในของตนและมีความอยากรู้
 อยากเห็น

5. เข้าใจตนเองและยอมรับคุณลักษณะที่มีของตน นำตนเองได้
6. มีความเชื่อมั่นและกล้าเปิดเผยตนเอง
7. มีทิศทางของความสนใจอย่างแน่นอน
8. มีความต้องการที่จะเรียนโดยไม่ได้อุปถัมภ์ หรือกดดันจากสิ่งแวดล้อมภายนอก
9. เป็นผู้มีคุณสมบัติ หรือยึดมั่นต่ออุดมการณ์ของชีวิต
10. ต่อสู้บากบั่นเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายสำคัญบางประการ

ลักษณะการเรียนด้วยตนเองดังกล่าว จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เรียนได้ตามความสามารถของตน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรวมทั้ง การปรับเวลาเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

การนำการสอนทางไกลมาประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรม

รูปแบบของการจัดการสอนทางไกลจะมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับการเรียนการสอนในห้องเรียน กล่าวคือ ไม่เน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ดังนั้น หลักการของการจัดการสอนทางไกล คือการยอมรับศักยภาพของบุคคลแต่ละคนที่จะสามารถแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในสภาพแวดล้อมและเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างที่ได้จัดเตรียมไว้ การสอนทางไกลจึงยึดหลักการของการเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างอิสระ และยึดหลักการของการเรียนรู้แบบเปิดโดยให้อิสระบุคคลได้มี การศึกษาและเรียนรู้อย่างเสรีไม่มีอุปสรรคทางสภาพเศรษฐกิจ สังคมภูมิประเทศสมาชิกขวางหรือเป็นข้อจำกัดเหมือนกับการเรียนในห้อง ซึ่ง วิชัย วงษ์ใหญ่ (2531 : 9) ได้สรุปเป็นหลักการในการสอนทางไกล ไว้ดังนี้

1. การสอนทางไกล เน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล แต่อาจจะมีการเรียนเป็นกลุ่ม ในลักษณะที่มีการทำกิจกรรม หรือการสอนเสริมบ้างเป็นบางครั้ง
2. การสอนทางไกล มีการวางแผนและการจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างดีโดยมีการออกแบบการสอน การสร้าง การจัดเตรียมวัสดุ และสื่อการเรียน อย่างเป็นระบบไว้ล่วงหน้า
3. การสอนทางไกล ควรมีการจัดทำสื่อการสอนโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญประจำสาขาวิชาต่าง ๆ และนักเทคโนโลยีทางการศึกษาทำงานร่วมกัน
4. การสอนทางไกล ใช้สื่อประสมและใช้วิธีการของสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้หรือการนำเสนอบทเรียนที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง

ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการสอนทางไกลนี้มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดซึ่งกร สกาว (2527 : 59 - 60) ได้สรุปไว้ดังนี้

ข้อดี คือ

1. เป็นระบบการศึกษาที่สามารถขยายบริการ การให้ความรู้ไปสู่ผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลได้ดีกว่าในระบบอื่น
2. เปิดโอกาสการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ให้กับผู้ที่อยู่ห่างไกลแหล่งวิชาประเภทบุคคล ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเขาเหล่านั้นให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างมีอิสระ
3. ความรู้จากแหล่งความรู้ถูกส่งออกไปถึงผู้เรียนถึงที่ทุกหนทุกแห่งเป็นการสร้างแนวความคิดใหม่ในเรื่องการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นแก่คนทั่วไป
4. เป็นระบบการเรียนรู้ที่ฝึกให้คนมีวินัยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. เมื่อพิจารณาในแง่ของการลงทุนทางการศึกษาแล้วก็จะพบว่า การให้การศึกษาในระบบทางไกลนี้ เป็นการลงทุนที่ถูกเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการจำนวนมากแล้วคุ้มค่ากับการลงทุน

ข้อจำกัดของระบบการสอนทางไกล

1. ผู้สอนและผู้เรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง ทำให้เกิดความรู้สึกว่าขาดความอบอุ่นใกล้ชิดและเป็นกันเองเหมือนกับการเรียนในชั้น เมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาจากการเรียนที่ไม่สามารถซักถามผู้สอนได้โดยตรงในทันทีทันใด
2. ระบบการสอนทางไกล ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญในการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ซึ่งจะทำได้ไม่กว้างขวาง และครอบคลุมประชากรที่รับบริการความรู้ทั้งหมด การติดตามประเมินผลจะทำได้ในขอบเขตจำกัดกับกลุ่มประชากรที่ได้รับบริการโดยลงทะเบียนเรียนเท่านั้น กลุ่มผู้ฟังทั่ว ๆ ไป ยากที่จะติดตามประเมินผลออกมาได้อย่างชัดเจน
3. ข้อจำกัดของตัวสื่อทางไกลเอง เช่น ระบบสื่อสารอาจขัดข้องทำให้ความรู้และบทเรียนแพร่กระจายออกไปได้ไม่ทั่วถึง เพราะการส่งวิทยุโทรทัศน์หรือแม้แต่วิทยุไปรษณีย์เอง ยังไม่สามารถส่งบริการไปถึงได้ทุกหนทุกแห่ง หรือไปถึงได้ไม่ชัดเจนหรือไม่สม่ำเสมอ

การเรียนการสอนทางไกลจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินการและองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ตัวสื่อ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จะส่งความรู้ไปยังผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลจะต้องมีประสิทธิภาพ เวลาที่จะออกรายการหรือแพร่ภาพจะต้องเหมาะสมและเพียงพอ ความพร้อมและความคล่องตัวในการจัดส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ไปยังผู้เรียนจะต้องมี

ประสิทธิภาพ การผลิตบทเรียนหรือรายการจะต้องน่าสนใจก่อให้เกิดความรู้ ทักษะและเจตคติ ที่ถูกต้อง ต้องพยายามจัดจุดอ่อนเรื่องการขาดการปฏิสัมพันธ์และ การสื่อสารทางเดียว

จากแนวคิดและหลักการดังกล่าว การนำวิธีการสอนทางไกลมาประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมข้าราชการ ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดข้อจำกัดของการอบรมแบบในห้องเรียนที่ไม่สามารถ อบรมข้าราชการได้อย่างทั่วถึงและทันต่อความต้องการแล้ว ในด้านงบประมาณที่ใช้ยังน้อยกว่า การจัดฝึกอบรมแบบในห้องเรียน สถานที่การอบรมแบบทางไกลนั้นไม่ต้องแยกสภาพการเรียน การสอนออกจากการทำงาน ซึ่งข้าราชการสามารถจะปรับสภาพในการเรียนได้ตลอดเวลา และ นำสิ่งที่เรียนรู้มาปรับปรุงการทำงานได้ทันที จึงถือว่าเป็นประโยชน์ทั้งด้านการเพิ่มพูนคุณภาพ ของตัวข้าราชการและคุณภาพงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีสถานภาพเป็นข้าราชการครู สายงานบริหารในสถานศึกษา โดยเป็นผู้บริหารของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมศักยภาพของกลไกใน การปฏิบัติงานในพื้นที่ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยมีการปรับปรุงภารกิจและเปลี่ยนชื่อมาจากศูนย์ ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามโครงสร้างเดิมเป็นศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ จัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 789 แห่ง ทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2536 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 2)

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแต่ละแห่งจะรับผิดชอบในการให้บริการ และ การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน 4 ประเภท อย่างทั่วถึงและกว้างขวาง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 19 - 20) คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องสายสามัญ การศึกษาอาชีพ และการส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้โดยมีกลไกในการจัด ดังนี้

1. จัดดำเนินการเอง โดยผ่านครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งได้รับมอบหมาย ให้เป็นผู้ประสานงานประจำในระดับตำบล ครูประจำกลุ่มซึ่งเป็นผู้สอนตามหลักสูตรต่าง ๆ ของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ครูอาสาสมัครซึ่งประจำในศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ครูชุมชน ซึ่งได้แก่ ชุมชนที่ใกล้ชิดสมประสงค์การมีควมรู้ เทคนิค วิทยาการที่จะถ่ายทอดให้เป็น ประโยชน์แก่สมาชิกในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น และครูชาวบ้าน ซึ่งได้แก่ ผู้รู้ในชุมชน ซึ่งได้รับการ ส่งเสริมให้ถ่ายทอดความรู้ความชำนาญแก่ผู้เรียนโดยได้รับค่าตอบแทน

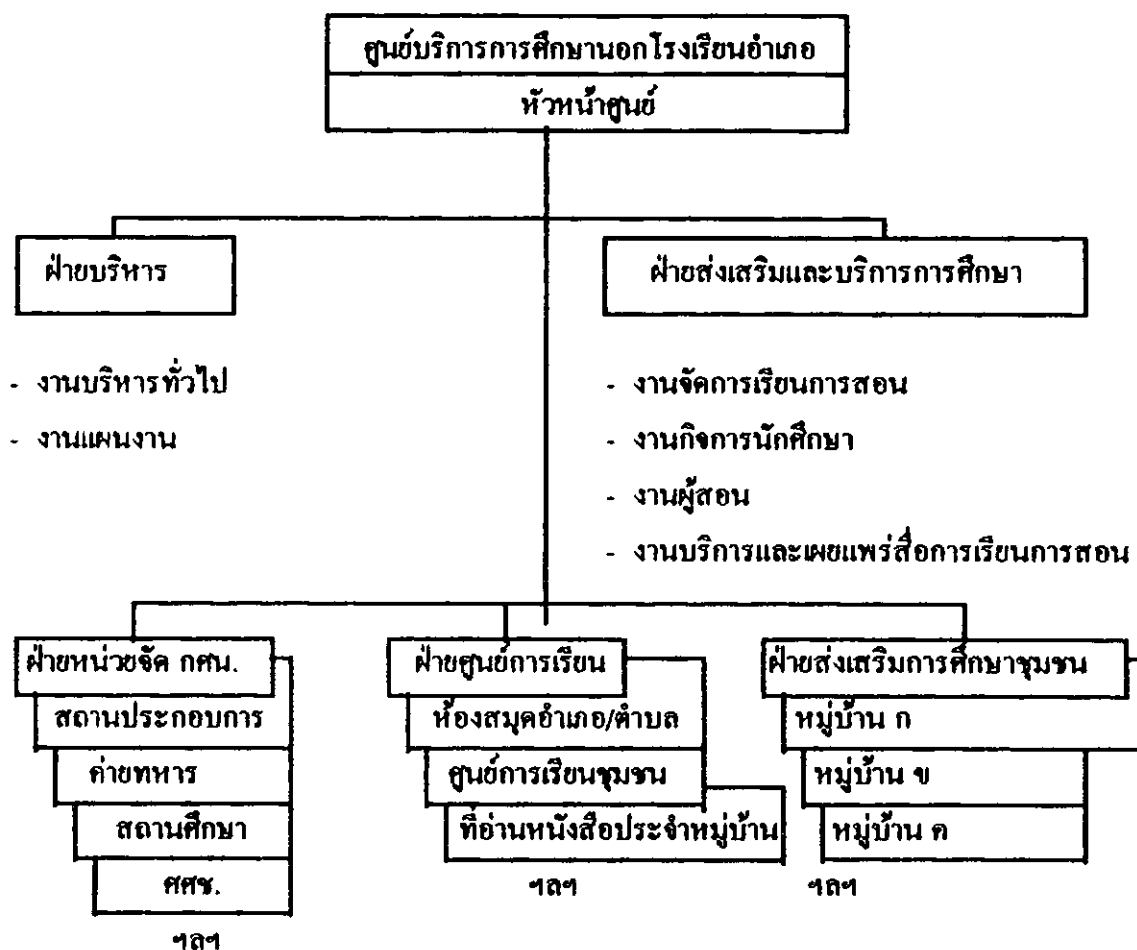
2. สนับสนุนให้หน่วยงานอื่นในพื้นที่เป็นหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ทำหน้าที่ เป็นสถานศึกษา จัดกิจกรรมการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มเติมจากงานปกติในความรับผิดชอบ

ในแต่ละพื้นที่มีหน่วยงานที่มีศักยภาพที่จะเป็นหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลากหลายมากมาย เช่น โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา วัด สถานีอนามัย สหกรณ์ร้านค้า เป็นต้น

3. ส่งเสริมให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ ในพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ประชาชน จะสามารถ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดตั้งขึ้น เช่น ห้องสมุดประชาชนอำเภอและตำบล หรือดำเนินการร่วมกับชุมชน เช่น ที่อ่านหนังสือประจำ หมู่บ้าน หรือเป็นสถานที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรชุมชนและหน่วยงานอื่น เช่น โรงพยาบาล หอกระจายข่าว ศูนย์ข้อมูลตำบล

4. สนับสนุนให้ชุมชนจัดการศึกษา โดยชุมชนเป็นฝ่ายจัดการให้เกิดกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ภายในชุมชนหรือระหว่างชุมชน เพื่อสนองตอบความต้องการที่จะเรียนรู้ เพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

โครงสร้างและอัตรากำลังของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ได้ถูก กำหนดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนมีความคล่องตัว และครอบคลุมพื้นที่ ในระดับตำบลและหมู่บ้านให้มากที่สุด ได้แบ่งโครงสร้างการบริหารและความรับผิดชอบเป็น 5 ฝ่าย ดังภาพประกอบ 2



ภาพประกอบ 2 โครงสร้างศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 145)

อัตรากำลังที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

ในการปฏิบัติงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีบุคลากร ปฏิบัติงาน ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536 : 146)

- | | |
|---|--------|
| 1. ข้าราชการครู | 1-2 คน |
| 2. ข้าราชการพลเรือนสามัญ (จากห้องสมุดประชาชน) | 1 คน |
| 3. ลูกจ้างประจำ - พนักงานขับรถยนต์ | 1 คน |
| - นักการภารโรง | 1 คน |
| 4. ลูกจ้างชั่วคราว | |

- 4.1 งบประมาณหมวดค่าจ้าง
- ครูอาสาสมัคร 1 ตำบล : 1 คน
 - ครู ปอ. นักศึกษา 20 คน : 1 คน
- 4.2 เงินบำรุงการศึกษา
- เจ้าหน้าที่ธุรการ/เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด จำนวนตามปริมาณงาน
5. ลูกจ้าง (เบิกจ่ายจากเงินหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ)
- 5.1 วิทยากรวิชาชีพ (กลุ่มสนใจ) นักศึกษา 10 คน : 1 คน
- 5.2 ครูประจำกลุ่ม
- ประถม/มัธยมศึกษาตอนต้น นักศึกษา 50 คน : 1 คน
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษา 35 คน : 1 คน
6. วิทยากรท้องถิ่น
- แบ่งงานออกเป็น 5 ฝ่าย คือ
1. ฝ่ายบริหาร แบ่งงานภายในออกเป็น 2 งาน คือ
 - 1.1 งานบริหารทั่วไป
 - 1.2 งานแผนงาน
 2. ฝ่ายส่งเสริมและบริการการศึกษา แบ่งงานภายในออกเป็น 4 งาน คือ
 - 2.1 งานจัดการเรียนการสอน
 - 2.2 งานกิจการนักศึกษา
 - 2.3 งานผู้สอน
 - 2.4 งานบริการและเผยแพร่สื่อการเรียนการสอน
 3. ฝ่ายหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน
 4. ฝ่ายศูนย์การเรียน
 5. ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาชุมชน

การเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

สำนักงาน ก.ค. กระทรวงศึกษาธิการได้มีมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูสายงานบริหารในสถานศึกษา ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในตำแหน่งงานทางการศึกษา (สำนักงาน ก.ค. 2537 : 40 - 41) โดยมีลักษณะงานเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุมดูแลและการนิเทศงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลงานด้านวิชาการ การปกครองธุรการหรือบริหารทั่วไป ความสัมพันธ์กับชุมชนและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

1. ชื่อตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ 1

2. หน้าที่และความรับผิดชอบ

บริหารงานในฐานะหัวหน้าศูนย์ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หรือศูนย์ที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ปริมาณและคุณภาพของงานสูง และการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย

3. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดหน้าที่และวิธีดำเนินงานของบุคลากรในศูนย์ควบคุมดูแล และติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการ เช่น การเรียน การสอนและฝึกอบรม จัดทำระเบียบและวัดผลการศึกษา ให้เป็นไปตามหลักสูตร แบบที่เป็นชั้นเรียนและแบบที่ไม่เป็นชั้นเรียน แผนการสอนโครงการสอน จัดคู่มือประกอบการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การศึกษา ควบคุมดูแลงานธุรการหรืองานบริหารทั่วไปของศูนย์ เช่น อาคารสถานที่ การเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ ทะเบียน และเอกสาร ให้เป็นไปตามระเบียบ ควบคุม ดูแล ปกครอง มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ติดตามแก้ปัญหาและนิเทศ บังคับบัญชา ครู อาจารย์ นักศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่นให้สามารถปฏิบัติตามหน้าที่อย่างถูกต้องครบถ้วน ดูแลสวัสดิภาพ และความเป็นอยู่ของนักศึกษา ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่นสร้างเสริมความสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นจัดให้มีกิจกรรม มีการประเมินผลงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาและพัฒนาศูนย์ให้ก้าวหน้าและปฏิบัติการสอนและอบรมวิชาสามัญ หรือวิชาชีพในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือหลายวิชา แก่นักศึกษาหรือประชาชน ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

4. คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

4.1 ได้รับปริญญาตรีทางการศึกษา หรือปริญญาวิชาชีพอื่นที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ซึ่ง ก.ค. รับรองว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งข้าราชการครู และทำการสอนในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

4.2 เป็นข้าราชการครูซึ่งมีประสบการณ์ตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

4.2.1 ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าระดับ 3 มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี

4.2.2 ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าระดับ 4 มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

4.2.3 ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าระดับ 5

4.3 ได้ผ่านการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักสูตรและวิธีการที่ ก.ค.

กำหนด

5. ความรู้ความสามารถที่ต้องการ

5.1 มีความรู้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่

5.2 มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ หลักสูตร และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

5.3 มีความรู้ความเข้าใจงานบริหารสถานศึกษา กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ แบบแผนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ และสามารถปฏิบัติงานดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีความสามารถทางด้านการวางแผน กระบวนการกลุ่ม และการติดต่อสื่อความหมาย ตลอดจนความสามารถในการจัดการเป็นอย่างดี

5.4 มีความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารงานบุคคล และมีความสามารถในการปกครอง บังคับบัญชาสามารถเสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษากับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.5 มีความรู้ความเข้าใจบทบาทภาระหน้าที่ของสถานศึกษา นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แผนงานของกรม กระทรวงเจ้าสังกัด นอกจากนี้จะต้องมีความสามารถในการตัดสินใจ และการขจัดความขัดแย้งได้ดี

5.6 มีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นโยบายรัฐบาลและปัญหาการเมืองของประเทศเพื่อประโยชน์ทางด้านบริหารสถานศึกษา

6. การให้ได้รับเงินเดือน

ให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 5 ถึงระดับ 6

ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ 1 ผู้ใดมีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.กำหนด และได้ผ่านการประเมินตามวิธีการที่ ก.ค. กำหนดแล้ว ให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 7 ได้เป็นพิเศษ เฉพาะราย เมื่อได้รับเงินเดือนถึงขั้นต่ำของระดับ 7

ปี 2536 กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการคัดเลือกข้าราชการเพื่อแต่งตั้ง หรือเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) ตามประกาศ อ.ก.ค. กรมการศึกษานอกโรงเรียน ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2536 โดยมีเกณฑ์ดำเนินการคัดเลือกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2536)

6.1 กลุ่มบุคลากรที่ดำรงตำแหน่งในข้อ 6.1.1 หรือ 6.1.2

6.1.1 ดำรงตำแหน่ง รักษาการในตำแหน่ง หรือปฏิบัติราชการในหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์และพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน

6.1.2 ข้าราชการ/ข้าราชการพลเรือนสามัญ ในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 7

6.2 กลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้ประสานงานอำเภอหรือหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หรือหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี

6.3 กลุ่มทั่วไป ได้แก่ ข้าราชการครูและข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรม การศึกษานอกโรงเรียน

สำหรับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือกจะต้องมีคุณสมบัติที่กำหนดไว้ใน ข้อ 6.1 , 6.2 และ 6.3 แล้ว จะต้องเป็นผู้มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปทางการศึกษาหรือทางอื่นที่ ก.ค. รับรองว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งข้าราชการครู สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนและ ทำการสอนในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และกลุ่ม 2 และ 3 ต้องดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับ เงินเดือนไม่ต่ำกว่าระดับ 4 มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และได้รับเงินเดือนในปีงบประมาณ 2536 ไม่ต่ำกว่าขั้น 6,830 บาท

เมื่อได้ดำเนินการคัดเลือกข้าราชการครูได้ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ในระยะต่อมากรม การศึกษานอกโรงเรียนได้มีคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ 1 (รับเงินเดือน ในระดับ 5 - 6) ในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 789 แห่ง ทั่วประเทศ

บทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2536 : 147 - 185) ได้กำหนดหน้าที่ที่รับผิดชอบของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนไว้ในโครงสร้างของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ เป็น 5 ด้านด้วยกันคือ

1. ด้านบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ สารบรรณ บุคลากร การเงินบัญชี พัสดุ จัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ ได้แก่ การปฏิบัติงานในลักษณะปกครองบังคับบัญชา ควบคุม ดูแล วางโครงการ จัดทำแผนปฏิบัติงาน สรุปผลการปฏิบัติงาน ความสามารถในการตัดสินใจ สั่งการ ตลอดจนการทำงานให้เข้ากับผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ด้านส่งเสริมและบริการการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดบริการ ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน ศึกษา พัฒนา สรรหาบุคลากรเครือข่าย ให้จัดกิจกรรมด้าน การศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ การปฏิบัติงานในลักษณะประสานประโยชน์กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนให้จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาสายสามัญสายอาชีพ ตลอดจน การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

3. ด้านหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสรรหา สรรวจ ให้มีหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยการประสานงาน สนับสนุน และกำหนดแนวทางการ ดำเนินงานร่วมกันในการดำเนินงานการศึกษาตามรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การปฏิบัติงานใน ลักษณะ สรรวจสรรหาความพร้อมของหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้เป็นหน่วยจัดการ

ศึกษานอกโรงเรียน

4. ด้านศูนย์การเรียนรู้ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หอกระจายข่าว จัดศูนย์การเรียนรู้ การปฏิบัติงานในลักษณะประชาสัมพันธงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

5. ด้านส่งเสริมการศึกษาชุมชน มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาให้เป็นระบบเครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ได้แก่ การปฏิบัติงานในลักษณะของการทำงานร่วมกับชุมชน เช่น การวางแผนการทำงาน การติดตามประเมินผลงานร่วมกัน

จากหน้าที่และความรับผิดชอบดังกล่าว จะเห็นได้ว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีภารกิจที่ต้องปฏิบัติอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะความรับผิดชอบให้เกิดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท ซึ่งจะต้องปฏิบัติภารกิจให้สอดคล้องกับนโยบายและบรรทัดฐานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ความเป็นมาของหลักสูตร

จากการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ขยายสถานศึกษาจากระดับจังหวัดไปสู่ระดับอำเภอ โดยการจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขึ้นในปี 2536 ทั่วประเทศ จำนวน 789 แห่ง เพื่อขยายฐานการให้บริการด้านการศึกษานอกโรงเรียน ไปสู่ประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (รุ่ง แก้วแดง, ม.ป.ป. : คำนำ) จำเป็นจะต้องมีผู้บริหารที่มีคุณภาพเพื่อสามารถบริหารและดำเนินงานให้สำเร็จตามเจตนารมณ์ของทางราชการ

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของ ก.ค. ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของข้าราชการครูสายงานบริหารในสถานศึกษาไว้ประการหนึ่งว่า "ได้ผ่านการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักสูตรและวิธีการที่ ก.ค. กำหนด" (สำนักงาน ก.ค. 2537 : 41) กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั้งหมด แต่เนื่องจากปริมาณของผู้บริหารดังกล่าวมีจำนวนมาก และจำเป็นต้องได้รับ การพัฒนาในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณ กรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยสถาบันการศึกษาและพัฒนา

ต่อเนื่องสรีนทร และสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นใหม่ ในรูปแบบของการฝึกอบรมทางไกล โดยยึดกรอบโครงสร้างด้านเนื้อหาและระยะเวลาของ หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ที่ ก.ค. กำหนดไว้เดิมเป็นหลักในการพัฒนาให้เอื้ออำนวย ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มากขึ้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2537 : 1) ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ได้พัฒนาขึ้นใหม่ในรูปแบบของการฝึกอบรมทางไกลมีเนื้อหาสาระ สำคัญดังนี้ (วัชรินทร์ จำปี. ม.ป.ป. : 1 - 11)

1. จุดประสงค์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยใช้ชุดฝึกอบรม ทางไกลนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเตรียมบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร ให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมครั้งนี้จึงมุ่งที่จะให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมเกิดพฤติกรรม ดังนี้

- 1.1 ความศรัทธาในงานในหน้าที่และเกิดความมานะที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ
- 1.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในเรื่องที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่

อันได้แก่

1.2.1 การศึกษานอกโรงเรียน

1.2.2 การบริหารและการจัดการ

1.2.3 การบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

- 1.3 ปลุกฝังให้เกิดความคิดในการพัฒนาและสร้างสรรค์งานการศึกษานอกโรงเรียน

2. โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความรู้ด้านวิชาการ

ส่วนที่ 2 การฝึกปฏิบัติภาคสนาม เป็นการฝึกปฏิบัติกิจกรรมในพื้นที่พร้อมทั้ง ปฏิบัติการวิจัย 1 เรื่อง

ส่วนที่ 3 การประเมินผล

3. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม

การฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอนี้ ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลในลักษณะสื่อประสม ประกอบด้วย

- 3.1 ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสื่อเอกสารประกอบด้วยความรู้ด้านวิชาการ

4 หมวดวิชา ได้แก่

หมวดที่ 1 กระบวนการอบรม

หมวดที่ 2 วิชาการศึกษานอกโรงเรียน

หมวดที่ 3 วิชาการบริหารและการจัดการ

หมวดที่ 4 วิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

3.2 กิจกรรมการพบกลุ่ม จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยมีผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ร่วมเป็นวิทยากรในการพบกลุ่มแต่ละครั้งตามความเหมาะสม

3.3 สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่ วัสดุทัศนประกอบในบางวิชา

4. วิธีการฝึกอบรม

วิธีการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้กำหนดวิธีการอบรมในลักษณะ On-the-Job Training คือ เป็นการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงานจริง โดยจัดบุคลากรลงปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และให้ได้รับการฝึกอบรมไปด้วยในขณะเดียวกัน ทำการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล โดยกำหนดให้มีการศึกษาสื่อและทำกิจกรรม ด้วยตนเองสลับกับการเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่ม 5 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน และการเข้าร่วมสัมมนาก่อนจบหลักสูตร 1 ครั้ง ใช้เวลา 1-2 วัน ใช้ระยะเวลาฝึกอบรมรวมทั้งสิ้น 13 สัปดาห์ โดยมีวิธีกำหนดการพบกลุ่ม ดังนี้

4.1 การพบกลุ่มครั้งที่ 1 ให้จัดหลังจากการปฐมนิเทศไปแล้ว เป็นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ โดยมีเนื้อหาในการพบกลุ่มในหมวดวิชาที่ 2 และ 3

4.2 การพบกลุ่มครั้งที่ 2 ให้จัดหลังจากการพบกลุ่มครั้งที่ 1 ไปแล้วเป็นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ โดยมีเนื้อหาในการพบกลุ่ม ดังนี้

- เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาที่ 4
- วางแผนการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม

4.3 การพบกลุ่มครั้งที่ 3 ให้จัดหลังจากพบกลุ่มที่ 2 ไปแล้วเป็นระยะเวลาประมาณ 3 สัปดาห์ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรายงานผลความก้าวหน้าในการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม พร้อมทั้งร่วมกันแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน

4.4 การพบกลุ่มในครั้งที่ 4 ให้จัดหลังจากการพบกลุ่มครั้งที่ 3 ไปแล้วเป็นระยะเวลาประมาณ 3 สัปดาห์ โดยมีเนื้อหาและกิจกรรมเช่นเดียวกันกับการพบกลุ่มครั้งที่ 3

4.5 การพบกลุ่มครั้งที่ 5 ให้จัดหลังจากการพบกลุ่มครั้งที่ 4 ไปแล้วเป็นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ โดยเป็นการสรุปผลการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม

5. การประเมินผล

5.1 ประเมินความรู้จากการศึกษาชุดฝึกอบรมร้อยละ 20

5.2 ประเมินผลระหว่างฝึกอบรม โดยพิจารณาจากการปฏิบัติตามกิจกรรมในชุดฝึกอบรมและการเข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม กำหนดคะแนนเป็นร้อยละ 30

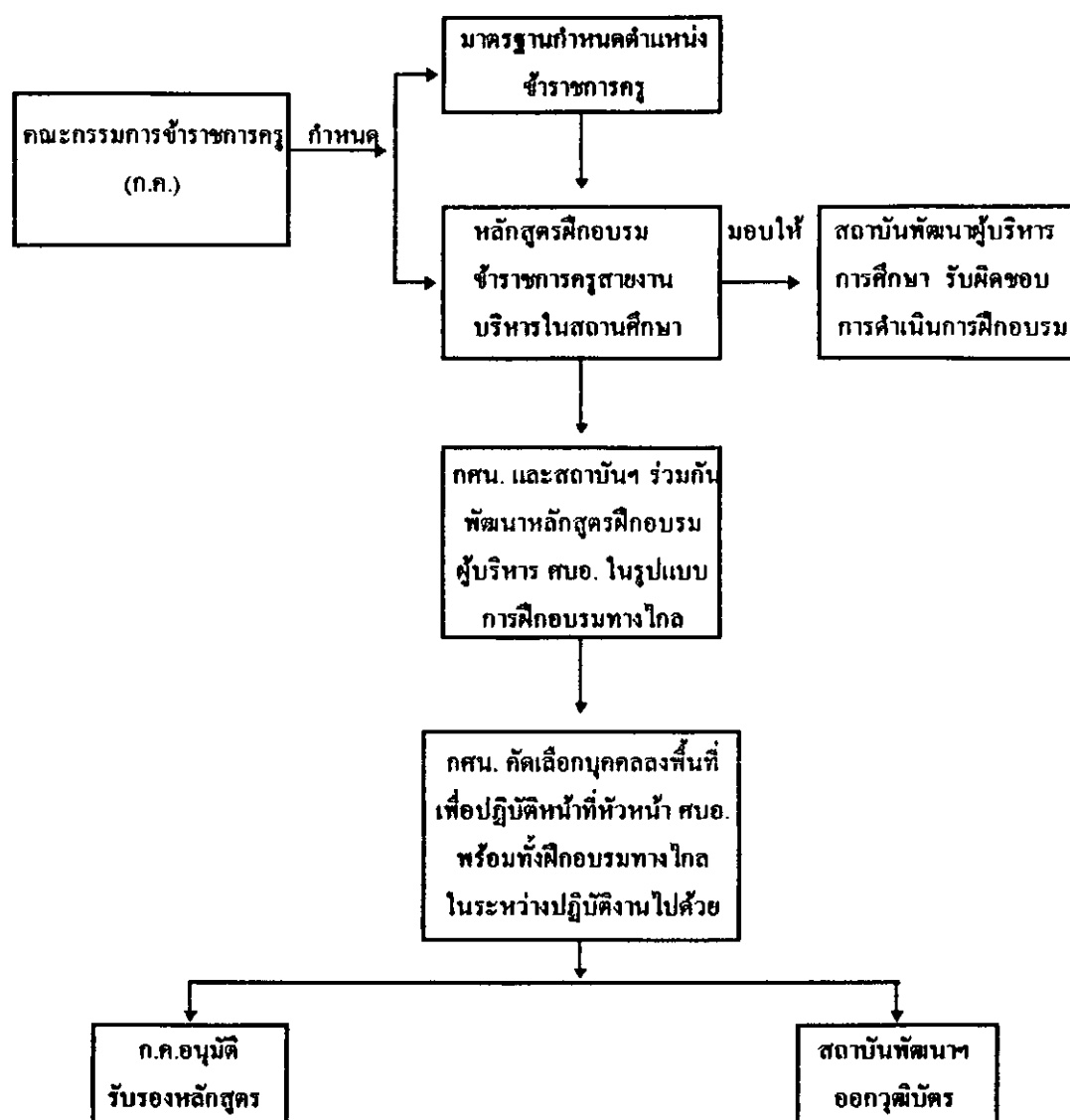
5.3 ประเมินผลจากการฝึกปฏิบัติภาคสนาม กำหนดคะแนนเป็นร้อยละ 50

6. การรับรองผลการฝึกอบรม

6.1 ก.ค.อนุมัติหลักสูตรฝึกอบรม

6.2 สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษารับรองผลการฝึกอบรมและให้วุฒิบัตร

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เพื่อให้สามารถมองเห็นขั้นตอนความเป็นมาของหลักสูตร ได้ชัดเจนขึ้น จึงนำมาเขียนเป็นแผนภูมิได้ ดังภาพประกอบ 3



ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงความเป็นมาของหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอ

สำหรับประเด็นของการวิจัยที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาคือ สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม
ในส่วนที่เป็นเนื้อหาวิชาในหมวดที่ 4 วิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ประกอบด้วยหน่วยวิชาต่าง ๆ จำนวน 2 หน่วยวิชา รวม 16 เรื่อง โดยแต่ละเรื่องมีประเด็น
สำคัญของเนื้อหา ดังนี้

- หน่วยที่ 1** ชุด “ดวงประทีปแห่งความหวัง”
- ประเด็นสำคัญ** เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าและศักยภาพในฐานะผู้บริหาร ที่จะต้องรับผิดชอบ ในการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ โดยใช้แนวทางการศึกษานอกโรงเรียน
- หน่วยที่ 2** กิจกรรมและงานตามโครงการการศึกษานอกโรงเรียน แยกเป็น
- เรื่องที่ 2.1** การจัดการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ
- ประเด็นสำคัญ**
1. ความสำคัญและความจำเป็นของการรู้หนังสือไทย
 2. กลุ่มเป้าหมาย และรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือไทย
 3. หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือไทย
 4. แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงาน
- เรื่องที่ 2.2** การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ประเด็นสำคัญ**
1. ความหมายและวัตถุประสงค์
 2. ขอบข่ายเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรม และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม
 3. ตัวอย่างการจัดกิจกรรม
- เรื่องที่ 2.3** การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา
- ประเด็นสำคัญ**
1. ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
 2. วิธีจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา
 3. โครงสร้างหลักสูตรและหลักเกณฑ์ การใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531
 4. การประเมินผลการเรียน
 5. ตัวอย่างการจัดกิจกรรม
- เรื่องที่ 2.4** การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ประเด็นสำคัญ**
1. เหตุผลและความจำเป็นในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
 2. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 3. การจัดการเรียนการสอน
 4. บทบาทของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ต่อการจัดการเรียนการสอน

เรื่องที่ 2.5 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประเด็นสำคัญ

1. เหตุผลและความจำเป็นในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
2. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. การจัดการเรียนการสอน
4. บทบาทของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ต่อการจัดการเรียนการสอน

เรื่องที่ 2.6 การจัดการศึกษาสำหรับผู้นำท้องถิ่น

ประเด็นสำคัญ

1. ความเป็นมาและความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับผู้นำท้องถิ่น
2. ประเภทและระดับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กับการบริหารโครงการจัดการศึกษาสำหรับผู้นำท้องถิ่น

เรื่องที่ 2.7 หลักฐานการศึกษา

ประเด็นสำคัญ

1. หลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษา
2. หลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น
3. หลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย

เรื่องที่ 2.8 การโอนและการเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ

ประเด็นสำคัญ

1. การโอนและการเทียบโอนผลการเรียนวิชาสามัญ
2. การเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษา พ.ศ. 2531 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย
3. การเทียบโอนวิชาชีพ

เรื่องที่ 2.9 การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพ

ประเด็นสำคัญ

1. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาวิชาชีพพระยะต้น เช่น
หลักการจัด หลักสูตร แนวทางการจัด ปัญหาที่พบในการดำเนินงาน
2. การบริหารและการจัดการ

เรื่องที่ 2.15 วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และดาวเทียม

- ประเด็นสำคัญ
1. วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา
 2. โทรทัศน์เพื่อการศึกษา
 3. ดาวเทียมเพื่อการศึกษา
 4. ข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการจัดกิจกรรม

จากเนื้อหาในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั้ง 16 เรื่อง ผู้วิจัยได้นำมาจัดกลุ่มตามลักษณะงานและกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็น 5 ด้าน คือ ด้านแนวคิดในการบริหาร ได้แก่ หน่วยที่ 1 ชุด “ดวงประทีปแห่งความหวัง” ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ได้แก่ หน่วยที่ 2 เรื่องที่ 2.1-2.6 ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ ได้แก่ หน่วยที่ 2 เรื่องที่ 2.9-2.11 ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล ได้แก่ หน่วยที่ 2 เรื่องที่ 2.12-2.15 และด้านระเบียบปฏิบัติ ได้แก่ หน่วยที่ 2 เรื่องที่ 2.7-2.8

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สุเทพ อ่วมเจริญ (2529 : 71 - 74) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุ และไปรษณีย์พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มว่าสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำกลุ่มได้มากขึ้น และผู้ที่มีอายุมากจะมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้พร้อมที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทางด้านประสบการณ์ของครูประจำกลุ่มพบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์ การสอนผู้ใหญ่มากจะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำกลุ่มได้ดีกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยหรือไม่มีประสบการณ์เลย

จินตนา บิลมาศ และคนอื่น ๆ (2532 : 124 - 126) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการฝึกอบรมทางไกล ของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. หลักสูตรความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติราชการ และหลักสูตรการบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมทางไกลมีประโยชน์ และมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติราชการที่มีระดับการศึกษา

แตกต่างกัน มีความเห็นว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรฝึกอบรมทางไกลมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทองจันทร์ กันธิยะ (2535 : 221 - 222) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจในการปฏิบัติงาน การศึกษานอกโรงเรียนของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนพบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิภาคในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภัทริยา พัฒนางูร (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการในส่วนภูมิภาค ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานระดับมาก ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นว่า ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรต่อการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ดวงพร พงษ์ประดิษฐ์ (2537 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา : การนำเนื้อหาในหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 หมวดวิชาอยู่ในระดับนำไปใช้ได้มาก เมื่อเปรียบเทียบระดับการนำไปใช้จำแนกตามตำแหน่งบริหารและวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อคิดเห็นต่อการฝึกอบรมโดยทั่วไป ผู้ตอบส่วนใหญ่ตอบว่า ช่วยให้มี ความเข้าใจในการบริหารถูกต้องยิ่งขึ้น ช่วยให้ทำงานในหน้าที่ได้ดี นำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ สำหรับข้อเสนอแนะได้แก่ ควรเลือกสรรวิทยากรที่มีคุณภาพ ควรศึกษาดูงานจากโรงเรียนหลาย ๆ แห่ง ค้นคว้าหาวิชาใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ทันสมัย เน้นความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเงินและพัสดุ และเข้มงวดเรื่องระเบียบวินัยของผู้เข้ารับการอบรมให้มากขึ้น

รุ่งอรุณ โธมาส (2538 : 83 - 84) ได้ทำการวิจัยศึกษาและเปรียบเทียบระดับการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า ครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีเพศต่างกันมีการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน ครูประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และภาคภูมิศาสตร์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้มีการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาดูงานและ

ฝึกปฏิบัติในพื้นที่แตกต่างจากครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรเมศวร์ ศิริรัตน์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในด้านการจัดและบริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านกระบวนการเรียน การสอน และด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์ และภาคภูมิศาสตร์ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการจัดและบริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดาริณี นันทาวรณูช และ สุนิตย์ ชูใจ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินผลโครงการอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (รุ่นที่ 1) ด้านปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลที่ได้รับจากฝึกอบรม พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุ วุฒิการศึกษา อายุราชการ และประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อโครงการฝึกอบรมทั้งในด้านปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลที่ได้รับจากการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน สำหรับแนวทางในการจัดอบรม หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่า ไม่ควรจัดในรูปแบบการศึกษาทางไกลเพียงอย่างเดียว ส่วนเนื้อหาที่มีความสนใจในการเพิ่มพูนความรู้ส่วนใหญ่ได้แก่เทคนิคการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ

รจนา พิมพ์กรรม (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง สังกัดกรมสามัญศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเตรียมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมในหมวดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมนึก แปลกสนอง (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกล เกี่ยวกับชุดการเรียนด้วยตนเอง หลักสูตรการเขียนหนังสือราชการของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่อยู่ในระดับมาก ผู้เข้ารับการฝึก

อบรมทางไกลที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อเล็กซานเดอร์ และซิมมอนส์ (Alexander and Simmons, 1975 : 42 - 55) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในประเทศเปรู โดริโก และประเทศมาเลเซีย โดยในประเทศเปรู โดริโกใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล เกรด 3 เกรด 6 และเกรด 12 จำนวน 182,000 คน ผลการวิจัยพบว่า วุฒิ และเพศ ของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กับความสามารถของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับในประเทศมาเลเซียพบว่า วุฒิ ประสบการณ์ และการฝึกอบรมของครู มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไกวส์ (Gwise, 1985 : 3558) ได้ทำวิจัยการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นงานที่ได้กระทำในรูปของการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของโครงการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอก ทางด้านการศึกษาสำหรับนักการศึกษา และผู้ฝึกอบรมทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยได้ส่งแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าทางไปรษณีย์ไปยังนักศึกษานอกโรงเรียนในเขตตะวันออกเฉียงกลางของสหรัฐอเมริกา จำนวน 314 คน เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพต่าง ๆ ที่จำเป็นและสำคัญหรือที่มีความต้องการเพิ่มเติม เพื่อการทำงานในตำแหน่งที่กำลังทำอยู่ในปัจจุบันและที่วางเป้าหมายไว้ในอนาคตจากการวิเคราะห์คำตอบ ได้ความต้องการเกี่ยวกับสมรรถภาพต่าง ๆ รวม 16 สมรรถภาพด้วยกัน คือ (1) ประสิทธิภาพในการเกี่ยวข้องสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องงาน (2) การตัดสินใจเกี่ยวกับองค์การ (3) กลยุทธ์ในการวางแผนงาน (4) การวางแผนโครงการสอน (5) การจัดการทั่วไป (6) การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรภายในหน่วยงาน (7) การนิเทศงาน (8) การเตรียมรายงาน (9) การเขียนเรื่องเฉพาะหัวข้อ (10) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (11) การพูดในที่สาธารณะ (12) การสื่อสารโดยการเขียน (13) การสร้างกลุ่มทำงาน (14) การจัดระบบการอยู่ร่วมกัน (15) การวางวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนรู้ และ (16) การประเมินผล

สมมุติฐานในการวิจัย

1. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
2. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
3. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
4. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
5. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกัน มีความคิดเห็นในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
6. หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ผ่านการฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รุ่นที่ 1 จำนวน 699 คน ซึ่งผู้บริหารจำนวนดังกล่าวนี้กำลังปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ผ่านการฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รุ่นที่ 1 จำนวน 355 คน ซึ่งทำการสุ่มจากประชากรโดยใช้วิธีการดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 296 ; อ้างอิงมาจาก Yamane, 1967) ที่ขนาดของกลุ่มประชากร 1,000 คน และที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน

2.2 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.2.1 แบ่งประชากรที่จะทำการศึกษานอกตามภูมิภาคในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็น 5 ภาค ได้แก่ ภาคกลาง 17 จังหวัด ภาคเหนือ 16 จังหวัด ภาคตะวันออก 9 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด และภาคใต้ 14 จังหวัด

2.2.2 ทำการสุ่มอย่างง่ายจังหวัดในแต่ละภาคตามสัดส่วนร้อยละ 50 และใช้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ภาคกลาง 9 จังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 71 คน ภาคเหนือ 8 จังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน ภาคตะวันออก 5 จังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 จังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน ภาคใต้ 7 จังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 75 คน รวมทั้งสิ้น 39 จังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 355 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค/จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ภาคกลาง	
1. กาญจนบุรี	10
2. อุทัยธานี	8
3. ราชบุรี	7
4. เพชรบุรี	8
5. นนทบุรี	6
6. นครปฐม	6
7. สระบุรี	10
8. สิงห์บุรี	6
9. สุพรรณบุรี	10
รวม	71
ภาคเหนือ	
1. พะเยา	7
2. แพร่	7
3. อุตรดิตถ์	8
4. น่าน	12
5. นครสวรรค์	12
6. พิจิตร	8

ตาราง 1 (ต่อ)

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค/จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
7. สุโขทัย	8
8. กำแพงเพชร	8
รวม	70
ภาคตะวันออก	
1. ชลบุรี	9
2. ปราจีนบุรี	6
3. จันทบุรี	10
4. ฉะเชิงเทรา	11
5. สระแก้ว	6
รวม	42
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
1. กาฬสินธุ์	14
2. ชัยภูมิ	12
3. หนองคาย	11
4. นครพนม	9
5. มหาสารคาม	9
6. เลย	10
7. หนองบัวลำภู	6
8. มุกดาหาร	6
9. ขุขันธ์	7
10. สุรินทร์	13
รวม	97

ตาราง 1 (ต่อ)

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค/จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ภาคใต้	
1. กระบี่	8
2. ตรัง	9
3. พัทลุง	10
4. สงขลา	15
5. ปัตตานี	11
6. พังงา	6
7. สุราษฎร์ธานี	16
รวม	75
รวมทั้งสิ้น	355

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำผลจากการศึกษาค้นคว้าตามข้อ 1 มาจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรายละเอียดเนื้อหาและจำนวนของข้อคำถามแล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไปใช้ในการปฏิบัติงาน 5 ด้าน ได้แก่ แนวคิดในการบริหารการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ การจัดการศึกษาวิชาชีพ การบริการข่าวสารข้อมูล และระเบียบปฏิบัติ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีจำนวน 62 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแล้ว ได้นำไปตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตร และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษา ความชัดเจนของข้อคำถาม รวมทั้งความครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สมุทรปราการ และปทุมธานี แล้วนำผลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.97

3. ทำการปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว และได้นำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความร่วมมือจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้ออกหนังสือส่งแบบสอบถามและการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

2. ส่งหนังสือนำและแบบสอบถามให้แก่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งติดแสตมป์สำหรับให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามกลับคืนมาทางไปรษณีย์เช่นกัน โดยขอความร่วมมือให้ตอบกลับภายใน 25 วัน คือภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2540

3. หลังจากครบกำหนดแล้ว ได้รับแบบสอบถามคืนมา 213 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้ติดตามแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนมาอีกครั้ง โดยให้เวลาอีก 15 วัน และได้รับแบบสอบถามคืนมาอีก 82 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด 295 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.10 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไว้เพื่อทำการวิเคราะห์ จำนวน 288 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.13 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ทำการคัดเลือกไว้แล้วทั้งหมด จำนวน 288 ฉบับ มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทำการประเมินระดับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยใช้แนวคิดของประพัฒน์ จำปาไทย (2530 : 29 - 30) มากำหนดเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานมากที่สุด

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นในการนำความรู้ไปใช้ จำแนกตามสถานภาพ ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่เป็นอิสระ

ต่อกัน โดยใช้ *t*-test สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้ *F*-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ในกรณีที่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

4. วิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาหาค่าความถี่ (f) ของคำตอบที่ได้มาแต่ละข้อ นำมาจัดลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยและแปลงเป็นค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1972 : 126) ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	s_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	s_i^2	แทน	ความแปรปรวนรายข้อ
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนเป็นรายข้อ

2. การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่และหาค่าร้อยละ และการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยวิธีหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังนี้

- 2.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2527 : 112)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
	$\sum$	แทน ผลรวมของคะแนน
	X	แทน คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร(Ferguson. 1976 : 64)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน จำนวนผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$(\sum X)^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระ ต่อกัน
โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 102)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2, S_2^2	แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1, n_2	แทน ค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 113)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงของ F
 MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อผลการวิเคราะห์มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe's Method) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 140-141)

$$S = \sqrt{(K-1) F_{(\alpha; df_1, df_2)}} \sqrt{MS_B \left[\sum_{(j=1)}^k \frac{(C_j)^2}{n_j} \right]}$$

เมื่อ S แทน ค่าวิกฤตของ Scheffe'
 K = จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบกัน
 $(\alpha; df_1, df_2)$ = เปิดค่า F ในตารางการแจกแจงค่า F ที่ α มีค่า .05 หรือ ที่ .01 และ df_1 คือค่า df_B ถ้าเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียวหรือ df_C หรือ df_R ถ้าเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทิศทาง ในตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน ส่วน df_2 คือ df_w คือ df_B ค่าใดค่าหนึ่งนั่นเอง
 MS_B = ค่าความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนในตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน
 C_j = สัมประสิทธิ์ Contrast ซึ่งจะมีค่าเป็น 1,-1, 1,-1...
 n_j = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของสองกลุ่ม
F	แทน	ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่ม
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน
*	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบ คำบรรยายเป็นสี่ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวม รายด้านและ รายข้อ ซึ่งจำแนกความรู้ตามเนื้อหาในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านแนวคิดในการบริหาร
- 2.2 ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
- 2.3 ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ
- 2.4 ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล
- 2.5 ด้านระเบียบปฏิบัติ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยสรุปจากแบบสอบถามตอนที่สาม ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

จำแนกตามข้อมูลส่วนตัว

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		243	84.38
หญิง		45	15.62
รวม		288	100.00
อายุ			
ต่ำกว่า 35 ปี		20	6.94
ตั้งแต่ 35 – 45 ปี		165	57.29
มากกว่า 45 ปี		103	35.77
รวม		288	100.00
ระดับการศึกษา			
ปริญญาตรี		221	76.74
สูงกว่าปริญญาตรี		67	23.26
รวม		288	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
อายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน		
ต่ำกว่า 5 ปี	22	7.64
5 – 10 ปี	49	17.01
มากกว่า 10 ปี	217	75.35
รวม	288	100.00
ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ		
เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่	251	87.15
ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่	37	12.85
รวม	288	100.00
ภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน		
ภาคกลาง	60	20.83
ภาคเหนือ	66	22.92
ภาคตะวันออก	31	10.77
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	78	27.08
ภาคใต้	53	18.40
รวม	288	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 288 คน เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้ผลดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 243 คน เพศหญิง 45 คน คิดเป็นร้อยละ 84.38 และร้อยละ 15.62 ตามลำดับ

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุต่ำกว่า 35 ปี 20 คน ตั้งแต่ 35-45 ปี 165 คน และมากกว่า 45 ปี 103 คน คิดเป็นร้อยละ 6.94 ร้อยละ 57.29 และร้อยละ 35.77 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรี 221 คน และ สูงกว่าปริญญาตรี 67 คน คิดเป็นร้อยละ 76.74 และร้อยละ 23.26 ตามลำดับ

อายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี 22 คน 5-10 ปี 49 คน และมากกว่า 10 ปี 217 คน คิดเป็นร้อยละ 7.64 ร้อยละ 17.01 และร้อยละ 75.35 ตามลำดับ

ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ 251 คน และไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 87.15 และร้อยละ 12.85 ตามลำดับ

ภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคกลาง มี 60 คน ภาคเหนือ 66 คน ภาคตะวันออก 31 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 78 คน และภาคใต้ 53 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ร้อยละ 22.92 ร้อยละ 10.77 ร้อยละ 27.08 และร้อยละ 18.40 ตามลำดับ

**ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวม
รายด้าน และรายข้อ**

ข้อมูลความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำ
ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวม รายด้านและรายข้อ ซึ่งจำแนก
ความรู้ตามเนื้อหาในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 5 ด้าน มีผล
การวิเคราะห์ ดังปรากฏในตาราง 3 – 8

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการ
ไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้าน

ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการนำไปใช้
ด้านแนวคิดในการบริหาร	4.17	0.57	มาก
ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	4.04	0.50	มาก
ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ	3.55	0.67	มาก
ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล	3.63	0.61	มาก
ด้านระเบียบปฏิบัติ	4.18	0.61	มาก
รวม	3.91	0.48	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้
จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) และเมื่อ
พิจารณารายด้านพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้จากชุด
ฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.55 - 4.18$) โดยด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านระเบียบปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.18$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการ
ศึกษาวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.55$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหาร จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล ด้านแนวคิดในการบริหาร	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ช่วยให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่องานในหน้าที่ปัจจุบัน	4.14	0.61	มาก
2.	ทำให้ท่านมีความศรัทธาต่องานการศึกษานอกโรงเรียน เพิ่มขึ้น	4.09	0.70	มาก
3.	ทำให้ท่านเกิดอุดมการณ์ในการอุทิศตนเพื่องานอย่างแท้จริง	4.17	0.70	มาก
4.	ทำให้ท่านใช้ระบบคุณธรรมเป็นหลักในการบริหารงาน	4.22	0.71	มาก
5.	ทำให้ท่านเกิดความรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนโดยใช้แนวทางการศึกษานอกโรงเรียน	4.24	0.76	มาก
รวม		4.17	0.57	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้
จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
คือ ข้อ (5) “ทำให้ท่านเกิดความรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้แนวทางการ
การศึกษานอกโรงเรียน” ($\bar{X} = 4.22$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ (2) “ทำให้ท่านมีความ
ศรัทธาต่องานการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น” ($\bar{X} = 4.09$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6.	ท่านได้ใช้ความรู้กระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่เห็น ความจำเป็นของการรู้หนังสือไทย	4.14	0.65	มาก
7.	ท่านได้ใช้ความรู้ในการช่วยแก้ปัญหาการไม่รู้หนังสือ ของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม	3.92	0.67	มาก
8.	ท่านได้ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน การจัดการศึกษาเพื่อรู้หนังสือมาปรับใช้กับการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ	3.84	0.72	มาก
9.	ท่านได้ใช้หลักปรัชญา “คิดเป็น” มาจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน	4.06	0.76	มาก
10.	ท่านได้ยึดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนา คุณภาพชีวิตเป็นหลักในการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	3.96	0.69	มาก
11.	ท่านได้นำความรู้จากตัวอย่างการจัดกิจกรรมพัฒนา คุณภาพชีวิตมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมในปัจจุบัน	3.88	0.73	มาก
12.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เป็นแนวทางในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสาย สามัญวิธีเรียนทางไกลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ	4.15	0.68	มาก
13.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษาพุทธศักราช 2531 มาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน	4.09	0.72	มาก
14.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการบริหารหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญจัดกิจกรรมตามหลักสูตร	4.10	0.66	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
15.	ท่านได้นำความรู้จากการประเมินผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนเป็นแนวทางในการประเมินผลการเรียนสายสามัญแต่ละวิธีเรียนในปัจจุบัน	4.02	0.69	มาก
16.	ท่านได้ใช้ความรู้จากการประเมินผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนเป็นแนวทางในการประเมินผลการเรียนสายสามัญแต่ละระดับการศึกษา	4.06	0.68	มาก
17.	ท่านได้ใช้ความรู้จากการประเมินผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน	4.02	0.70	มาก
18.	ท่านนำความรู้จากหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้จัดกิจกรรม	4.03	0.67	มาก
19.	ท่านได้นำความรู้เรื่องบทบาทของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการบริหารหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ไปปฏิบัติงานในหน้าที่	4.21	0.67	มาก
20.	ท่านได้นำความรู้เรื่องการจัดการศึกษาสำหรับผู้นำท้องถิ่นมาพิจารณาเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้นำท้องถิ่น	4.05	0.76	มาก
21.	ท่านได้ใช้ความรู้ชี้แนะให้ผู้นำท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตน	4.22	0.77	มาก
22.	ท่านได้นำหลักการบริหารโครงการการศึกษาสำหรับผู้นำท้องถิ่นมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานจริงในปัจจุบัน	3.99	0.75	มาก
รวม		4.04	0.50	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ (21) “ท่านได้ใช้ความรู้ซึ่งนำไปให้ผู้นำท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตน” ($\bar{X} = 4.22$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ (8) “ท่านได้ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินงานการจัดการศึกษาเพื่อรู้หนังสือมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ” ($\bar{X} = 3.84$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
23.	ท่านได้นำความรู้เรื่องการจัดการศึกษาวิชาชีพมาใช้ จัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ	3.99	0.67	มาก
24.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนใช้วิชา อาชีพเพื่อประกอบอาชีพอิสระ	3.82	0.73	มาก
25.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนใช้วิชา อาชีพในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน	3.77	0.82	มาก
26.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนใช้วิชา อาชีพในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	3.91	0.72	มาก
27.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องแนวทางการจัดการศึกษาวิชา อาชีพมาใช้จัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ของแต่ละแนวทาง	3.85	0.73	มาก
28.	ท่านได้นำความรู้เรื่องการบริหารจัดการศึกษาวิชาชีพ มาใช้เลือกรูปแบบการดำเนินงานกิจกรรมวิชาชีพระยะสั้น	3.86	0.73	มาก
29.	ท่านสามารถจัดกิจกรรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตร อาชีพได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่าง สม่ำเสมอ	2.89	1.27	ปานกลาง
30.	ท่านสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพได้	3.08	1.20	ปานกลาง
31.	ท่านสามารถให้คำแนะนำการปฏิบัติงานในหน้าที่ของ ครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรอาชีพได้	3.23	1.28	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
32.	ท่านสามารถแก้ไขปัญหาที่เคยพบจากการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในระยะที่ผ่านมาได้	3.08	1.20	ปานกลาง
33.	ท่านใช้ความรู้เรื่องหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นแนวทางตัดสินใจ และประเมินผลการเรียนได้ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร	3.01	1.22	ปานกลาง
34.	ท่านนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพมาใช้ได้อย่างสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมในปัจจุบัน	2.97	1.22	มาก
35.	ท่านได้ใช้หลักการจัดกลุ่มสนใจจัดกิจกรรมได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย	3.89	0.75	มาก
36.	ท่านได้นำขั้นตอนการจัดกลุ่มสนใจมาใช้ในการจัดกลุ่มสนใจได้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของพื้นที่	3.95	0.77	มาก
37.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการกลุ่มสนใจมาหาวิธีการจัดกลุ่มสนใจที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.90	0.75	มาก
รวม		3.55	0.67	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นในส่วนที่เป็นการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ (ข้อ 29 - 34) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากคือ ข้อ (23) “ท่านได้นำความรู้เรื่องการจัดการศึกษาวิชาชีพมาใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพต่างๆ” ($\bar{X} = 3.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ (29) “ท่านสามารถจัดกิจกรรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ” ($\bar{X} = 2.89$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานด้านการบริการข่าวสารข้อมูล จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
38.	ท่านใช้ความรู้เรื่องกระบวนการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านในการสำรวจปัญหาความต้องการข่าวสารข้อมูลของท้องถิ่น	3.44	0.92	ปานกลาง
39.	ท่านสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านให้เป็นเครือข่ายหนึ่งที่จะทำให้เกิดการศึกษาตามอัธยาศัยได้	3.52	0.93	มาก
40.	ท่านใช้หลักการบริหารจัดการหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านมาหาวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลแก่ท้องถิ่น	3.43	0.95	ปานกลาง
41.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องหลักการจัดห้องสมุดประชาชนมาใช้จัดกิจกรรมเพื่อบริการข่าวสารข้อมูลกับประชาชนในลักษณะของการศึกษาตลอดชีวิต	3.86	0.83	มาก
42.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชน มาดำเนินการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับบทบาทของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	3.92	0.82	มาก
43.	ท่านได้นำความรู้เรื่องแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนมาดำเนินการบริการชุมชน	3.83	0.87	มาก
44.	ท่านได้นำหลักการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมาจัดการให้ประชาชนในพื้นที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.73	0.82	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
45.	ท่านสามารถพิจารณากิจกรรมที่ควรจัดบริการในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้	3.72	0.84	มาก
46.	ท่านสามารถจัดทำแผนพัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้	3.72	0.80	มาก
47.	ท่านได้มีการติดตามผลการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	3.75	0.78	มาก
48.	ท่านได้ชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่เกิดเจตคติที่ดีต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ	3.75	0.76	มาก
49.	ท่านสามารถชี้แนะให้ผู้รับบริการเห็นคุณค่าและประโยชน์ของดาวเทียมเพื่อการศึกษา	3.97	0.74	มาก
50.	ท่านได้ใช้ดาวเทียม “ไทยคม” เป็นสื่อในการจัดการศึกษาทางไกลสายสามัญ	3.86	0.73	มาก
51.	ท่านได้ใช้ดาวเทียม “ไทยคม” เป็นสื่อในการจัดการศึกษาทางไกลสายอาชีพ	2.82	1.02	ปานกลาง
52.	ท่านสามารถแนะนำให้ผู้เกี่ยวข้องเลือกใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และดาวเทียม เพื่อการศึกษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	3.52	0.83	มาก
53.	ท่านได้ใช้ความรู้จากเรื่องวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	3.39	0.88	มาก
54.	ท่านได้ใช้ความรู้จากเรื่องวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จัดการศึกษาตามอัธยาศัย	3.42	0.90	ปานกลาง
รวม		3.63	0.61	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบริการข่าวสารข้อมูล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีทั้งอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ (49) “ท่านสามารถชี้แนะให้ผู้รับบริการเห็นคุณค่าและประโยชน์ของดาวเทียมเพื่อการศึกษา” ($\bar{X} = 3.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ (51) “ท่านได้ใช้ดาวเทียมไทยคมเป็นสื่อในการจัดการศึกษาทางไกลสาขาอาชีพ” ($\bar{X} = 2.82$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานด้านระเบียบปฏิบัติ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล ด้านระเบียบปฏิบัติ	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
55.	ท่านใช้ความรู้เรื่องหลักฐานการศึกษามาทำแผนการ จัดทำหลักฐานการศึกษาแต่ละระดับ	3.99	0.77	มาก
56.	ท่านสามารถแยกแยะความแตกต่างของหลักฐาน การศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้	4.26	0.67	มาก
57.	ท่านสามารถจัดทำหลักฐานการศึกษาตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนทางไกล	4.26	0.67	มาก
58.	ท่านใช้ความรู้เรื่องการออกหลักฐานการศึกษามาใช้ ควบคุมการจัดทำหลักฐานการศึกษาของผู้ปฏิบัติงาน	4.26	0.68	มาก
59.	ท่านนำความรู้เรื่องการโอนและการเทียบโอนผล การเรียนสายสามัญมาใช้แยกแยะการปฏิบัติในเรื่อง การโอนและการเทียบโอนผลการเรียนได้	4.16	0.73	มาก
60.	ท่านสามารถนำความรู้เรื่องการโอนและการเทียบโอน ผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาย สามัญมาใช้ได้	4.19	0.74	มาก
61.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการเทียบโอนมาใช้ดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียนวิชาสามัญ	4.17	0.74	มาก
62.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการเทียบโอนมาใช้ดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียนวิชาอาชีพ	4.12	0.77	มาก
รวม		4.18	0.61	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านระเบียบปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 3 ข้อ คือ ข้อ (56) “ท่านสามารถแยกแยะความแตกต่างของหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้” ข้อ (57) “ท่านสามารถจัดทำหลักสูตรการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนทางไกล” ข้อ (58) “ท่านใช้ความรู้เรื่องการออกหลักสูตรการศึกษามาใช้ควบคุมการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของผู้ปฏิบัติงาน” ($\bar{X} = 4.26$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ (55) “ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องหลักสูตรการศึกษามาทำแผนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับ ” ($\bar{X} = 3.99$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่ง และภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน มีผลการวิเคราะห์ ดังปรากฏในตาราง 9 – 15

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีเพศต่างกันโดยรวมและรายด้าน

การนำความรู้ไปใช้	ชาย n = 243		หญิง n = 45		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านแนวคิดในการบริหาร	4.19	0.56	4.07	0.61	1.32
ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	4.05	0.50	3.98	0.52	0.88
ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ	3.57	0.67	3.43	0.67	1.26
ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล	3.63	0.62	3.58	0.56	0.54
ด้านระเบียบปฏิบัติ	4.20	0.60	4.04	0.64	1.61
รวมทุกด้าน	3.93	0.48	3.82	0.49	1.40

จากตาราง 9 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีเพศต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุด
ฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ที่มีอายุต่างกันโดยรวมและรายด้าน

การนำความรู้ไปใช้	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านแนวคิดในการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.97	0.49	1.51
	ภายในกลุ่ม	285	91.79	0.32	
	รวม	287	92.76		
ด้านการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.58	0.29	1.14
	ภายในกลุ่ม	285	72.60	0.25	
	รวม	287	73.18		
ด้านการจัดการศึกษา วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.61	2.30	5.25**
	ภายในกลุ่ม	285	125.22	0.44	
	รวม	287	129.83		
ด้านการบริการข่าวสาร ข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.30	0.15	0.40
	ภายในกลุ่ม	285	105.27	0.37	
	รวม	287	105.57		
ด้านระเบียบปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.10	0.55	1.51
	ภายในกลุ่ม	285	104.09	0.37	
	รวม	287	105.19		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.54	0.27	1.17
	ภายในกลุ่ม	285	65.24	0.23	
	รวม	287	65.78		

จากตาราง 10 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษา วิชาอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงได้นำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ดังปรากฏในตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาวิชาอาชีพ จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 35 ปี	35 - 45 ปี	มากกว่า 45 ปี
		n = 20	n = 165	n = 103
	$\bar{X}$	3.09	3.56	3.61
ต่ำกว่า 35 ปี	3.09	—	0.47*	0.53**
35 - 45 ปี	3.56		—	0.06
มากกว่า 45 ปี	3.61			—

จากตาราง 11 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีการนำความรู้จากชุดการฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษา วิชาอาชีพ แตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุตั้งแต่ 35 - 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุมากกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้าน

การนำความรู้ไปใช้	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t
	n = 221		n = 67		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านแนวคิดในการบริหาร	4.23	0.54	4.00	0.63	2.89**
ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	4.07	0.48	3.94	0.57	1.92
ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ	3.56	0.68	3.50	0.66	0.68
ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล	3.68	0.60	3.45	0.61	2.77**
ด้านระเบียบปฏิบัติ	4.20	0.59	4.11	0.66	0.99
รวมทุกด้าน	3.95	0.47	3.80	0.49	2.23*

จากตาราง 12 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหารและด้านการบริการข่าวสารข้อมูล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุด
ฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ที่มีอายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน โดยรวมและรายด้าน

การนำความรู้ไปใช้	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านแนวคิดในการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.18	0.09	0.27
	ภายในกลุ่ม	285	92.58	0.32	
	รวม	287	92.76		
ด้านการจัดการศึกษานอก โรงเรียนสายสามัญ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.01	0.00	0.01
	ภายในกลุ่ม	285	73.17	0.26	
	รวม	287	73.18		
ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.82	0.91	2.03
	ภายในกลุ่ม	285	128.01	0.45	
	รวม	287	129.83		
ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.13	0.06	0.17
	ภายในกลุ่ม	285	105.44	0.37	
	รวม	287	105.57		
ด้านระเบียบปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.07	0.54	1.47
	ภายในกลุ่ม	285	104.12	0.37	
	รวม	287	105.19		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.03	0.02	0.06
	ภายในกลุ่ม	285	65.75	0.23	
	รวม	287	65.78		

จากตาราง 13 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุราชการ ในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 เปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกัน โดยรวมและรายด้าน

การนำความรู้ไปใช้	การปฏิบัติกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนในระดับพื้นที่				t
	เคย n = 251		ไม่เคย n = 37		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านแนวคิดในการบริหาร	4.19	0.54	4.09	0.72	0.76
ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	4.06	0.50	3.91	0.56	1.67
ด้านการจัดการศึกษาวิชาอาชีพ	3.56	0.66	3.48	0.76	0.63
ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล	3.64	0.59	3.53	0.68	1.05
ด้านระเบียบปฏิบัติ	4.20	0.59	4.06	0.68	1.30
รวมทุกด้าน	3.93	0.47	3.81	0.54	1.34

จากตาราง 14 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุด
ฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
ที่มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานต่างกัน โดยรวมและรายด้าน

การนำความรู้ไปใช้	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านแนวคิดในการบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	4	3.17	0.79	2.50*
	ภายในกลุ่ม	283	89.59	0.32	
	รวม	287	92.76		
ด้านการจัดการศึกษานอก โรงเรียนสายสามัญ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.22	0.30	1.20
	ภายในกลุ่ม	283	71.96	0.25	
	รวม	287	73.18		
ด้านการจัดการศึกษา วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.08	0.77	1.72
	ภายในกลุ่ม	283	126.75	0.45	
	รวม	287	129.83		
ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	4	2.28	0.57	1.56
	ภายในกลุ่ม	283	103.29	0.37	
	รวม	287	105.57		
ด้านระเบียบปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.16	0.29	1.27
	ภายในกลุ่ม	283	64.62	0.23	
	รวม	287	65.78		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.16	0.29	1.27
	ภายในกลุ่ม	283	64.62	0.23	
	รวม	287	65.78		

จากตาราง 15 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงได้นำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ดังปรากฏในตาราง 16

ตาราง 16 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหาร จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน

ภาคภูมิศาสตร์ ที่กำลังปฏิบัติงาน	ภาคกลาง n = 60	ภาคตะวันออก n = 31	ภาคเหนือ n = 66	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ n = 78	ภาคใต้ n = 53	
	$\bar{X}$					
	4.04	4.10	4.11	4.27	4.30	
ภาคกลาง	4.04	—	0.06	0.07	0.23	0.26*
ภาคตะวันออก	4.10		—	0.01	0.17	0.20
ภาคเหนือ	4.11			—	0.16	0.19
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.27				—	0.03
ภาคใต้	4.30					—

จากตาราง 16 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานในภาคกลางมีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหาร แตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานในภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยสรุปจากแบบสอบถามตอนที่สาม ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยสรุปจากแบบสอบถามตอนที่สาม ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยมีผู้ตอบคำถามปลายเปิด จำนวน 204 คน จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด 288 ฉบับ มีผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 17 – 22

ตาราง 17 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุดเรียงตามลำดับ

เนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล	ความถี่	ร้อยละ
1. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตร กศน. ระดับ ม.ต้น	110	38.19
2. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตร กศน. ระดับ ม.ปลาย	110	38.19
3. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตร กศน. ระดับประถมศึกษา	108	37.50
4. การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น	69	23.96
5. หลักฐานการศึกษา	54	18.75
6. ชุด “ดวงประทีปแห่งความหวัง”	52	18.06
7. การโอนและการเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ	49	17.01
8. ห้องสมุดประชาชน	25	8.68
9. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	23	7.99
10. การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ	18	6.25
11. การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	11	3.82
12. วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และดาวเทียม	9	3.13
13. หอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน	7	2.43
14. การจัดกลุ่มสนใจ	6	2.08
15. การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้หนังสือ	3	1.04

จากตาราง 17 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด ในสามลำดับแรกคือ เรื่องการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 38.19) รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 37.50)

ตาราง 18 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับ
เนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้น้อยที่สุดเรียงตามลำดับ

เนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล	ความถี่	ร้อยละ
1. การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ	45	15.63
2. หอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน	43	14.93
3. วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และดาวเทียม	40	13.89
4. การจัดกลุ่มสนใจ	25	8.68
5. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	21	7.29
6. หลักฐานการศึกษา	20	6.94
7. การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น	20	6.94
8. การโอนและการเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ	17	5.90
9. ห้องสมุดประชาชน	15	5.21
10. ดวงประทีปแห่งความหวัง	14	4.86
11. การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	12	4.17
12. การจัดการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ	11	3.82
13. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตร กศน. ระดับประถมศึกษา	9	3.13
14. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตร กศน. ระดับ ม.ปลาย	9	3.13
15. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตร กศน. ระดับ ม.ต้น	8	2.78
16. การจัดการศึกษาสำหรับผู้ ناتองถิ่น	8	2.78

จากตาราง 18 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้น้อยที่สุด ในสามลำดับแรกคือ เรื่อง การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ร้อยละ 15.63) เรื่องหอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน (ร้อยละ14.93) และ เรื่องวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และดาวเทียม (ร้อยละ 13.89) ตามลำดับ

ตาราง 19 ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา
ในเรื่องที่ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม

เรื่องที่ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม	ความถี่	ร้อยละ
1. การบริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ	51	17.71
2. การบริหารและการจัดการ	40	13.89
3. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สามัญทุกระดับ	40	13.89
4. กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่เป็นปัจจุบัน	37	12.85
5. การจัดการศึกษามหาวิทยาลัย	26	9.03
6. การโอนและการเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ	24	8.33
7. การจัดทำหลักฐานการศึกษา	22	7.64
8. การวางแผน การบริหารแผนและโครงการ กศน. ระดับอำเภอ	22	7.64
9. การจัดการศึกษาผ่านสื่อทางไกลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์	16	5.56
10. เทคนิคการให้บริการข่าวสารข้อมูล	12	4.17
11. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับ ม.ปลาย ตามแผนใหม่	11	3.82
12. การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ	10	3.47
13. การวิจัยสำหรับผู้บริหาร	9	3.13
14. การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	9	3.13
15. คอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหาร	8	2.78
16. การจัดองค์กรและระบบบริหาร ศบอ.	8	2.78
17. การจัดองค์กรและระบบวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และดาวเทียม	7	2.43
18. การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	6	2.08
19. การจัดการศึกษาสำหรับผู้ ناتองถิ่น	6	2.08
20. ภาวะผู้นำ	5	1.74
21. การจัดศูนย์การเรียน	5	1.74

จากตาราง 19 พบว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในเรื่องที่ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด จำนวน 21 เรื่อง โดยเรื่องที่มีความต้องการมากที่สุด คือ เรื่องการบริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ (ร้อยละ 17.71) รองลงมาคือ เรื่องการบริหารและการจัดการ และ เรื่องการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญทุกระดับ (ร้อยละ 13.89)

ตาราง 20 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับ
ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการพบกลุ่มระหว่างฝึกรอบรม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพบกลุ่ม	ความถี่	ร้อยละ
1. ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกันสามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้	178	60.07
- เกิดแนวคิดในการพัฒนางาน กศน. มากขึ้น	56	19.44
- เกิดทักษะการทำงานในรูปแบบกระบวนการกลุ่ม	41	14.24
- ได้ทราบรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	35	12.15
- เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	18	6.25
- สามารถขยายเครือข่ายมาร่วมจัดการศึกษาได้มากขึ้น	16	5.65
- ฝึกให้มีวินัยในตนเองและการอยู่ร่วมกันในสังคม	7	2.43
2. มีความเข้าใจเนื้อหาและกิจกรรมในชุดฝึกรอบรมดีขึ้นกว่า การศึกษาด้วยตนเองเพียงอย่างเดียว	121	42.01
- ได้ซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบและวิธีดำเนินงานต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น	64	22.22
- รับทราบความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	35	12.15
- สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้จริง	17	5.90
- ได้ทดลองปฏิบัติจริงโดยเฉพาะงานวิจัย	5	1.74
3. ได้แนวทางในการบริหารและการพัฒนางานมากขึ้น	37	12.85
- สร้างความมั่นใจในบทบาทของผู้บริหารมากขึ้น	14	4.86
- ได้ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการบริหารบุคลากร เช่น การวางแผน การบริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	12	4.17
- เกิดทักษะในการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น	8	2.78
- ผู้บังคับบัญชาได้มีโอกาสรับทราบปัญหาการปฏิบัติงานของ ศบอ. มากขึ้น	3	1.04

ตาราง 20 (ต่อ)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพบกลุ่ม	ความถี่	ร้อยละ
4. เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	23	7.99
– มีวิสัยทัศน์ในการบริหารที่กว้างไกลขึ้น	10	3.47
– เกิดทัศนคติที่ดีต่องานการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น	6	2.08
– สามารถเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ร่วมงาน หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและประชาชน ทำให้มีผู้รู้จักงาน กสน. มากขึ้น	4	1.40
– เกิดทางเลือกใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน	3	1.04

จากตาราง 20 พบว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการพบกลุ่มระหว่างฝึกอบรม 5 ประการ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้ (ร้อยละ 60.07) รองลงมาคือ มีความเข้าใจเนื้อหาและกิจกรรมในชุดฝึกอบรมดีขึ้นกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพียงอย่างเดียว (ร้อยละ 42.01) ได้แนวทางในการบริหารและการพัฒนางานมากขึ้น (ร้อยละ 12.85) เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 7.99)

ตาราง 21 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการฝึกอบรม

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอบรม	ความถี่	ร้อยละ
ด้านรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม		
1. เห็นด้วยกับรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม	79	27.43
– เป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณ	27	9.38
– เป็นการใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	18	6.25
– เหมาะสมกับลักษณะงานของ ศบอ. ที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง	15	5.21
– เหมาะสมกับยุคโลกาภิวัตน์ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น	10	3.47
– มีการพบกลุ่มทำให้เข้าใจแนวทางปฏิบัติงานมากขึ้น	9	3.12
2. ไม่เห็นด้วยกับรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม	39	13.54
– การฝึกอบรมควบคู่กับการทำงานเกิดความเครียด ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร	17	5.90
– ไม่มีโอกาสศึกษาชุดฝึกอบรมมาก่อน	8	2.78
– ขาดวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะเรื่อง	6	2.08
– กระบวนการประเมินผลไม่ชัดเจน	5	1.74
– กิจกรรมการพบกลุ่มของแต่ละจังหวัดขาดมาตรฐาน ในการปฏิบัติ	3	1.04
ด้านสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม		
1. สื่อที่ใช้ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	68	23.61
– เนื้อหาในเอกสารกระชับรัดเลือกศึกษาได้เรื่อง ๆ ไป	26	9.03
– อ่านแล้วเข้าใจด้วยตนเองสามารถนำมาปฏิบัติได้	19	6.60
– เหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรม	16	5.55
– รูปเล่มกะทัดรัดพกพาได้สะดวก	7	2.43

ตาราง 21 (ต่อ)

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอบรม	ความถี่	ร้อยละ
2. สื่อที่ใช้ฝึกอบรมไม่เหมาะสม	33	11.46
– เอกสารบางเล่มมีเนื้อหารายละเอียดน้อยเกินไปอ่านไม่เข้าใจ	14	4.86
– เอกสารมีจำนวนเล่มมากไปบางเรื่องควรอยู่ในเล่มเดียวกันได้	10	3.47
– รูปเล่มและภาพประกอบไม่น่าสนใจ	5	1.74
– สื่อบางอย่างได้รับล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการใช้ และขาดคุณภาพ	4	1.39
ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม		
1. เหมาะสมดีแล้ว	70	24.30
– เพียงพอต่อเนื้อหาในชุดฝึกอบรม	38	13.19
– เหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรมที่ต้องทำงานไปด้วย	32	11.11
2. น้อยเกินไปควรเพิ่มให้มากขึ้น	38	13.19
– ต้องทำงานในหน้าที่ด้วยทำให้มีเวลาศึกษาชุดฝึกอบรมไม่เพียงพอ	17	5.90
– การพบกลุ่มแต่ละครั้งมีเวลาน้อยไป	12	4.17
– ไม่ครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมซึ่งมีจำนวนมาก	9	3.12
3. มากเกินไปควรลดให้น้อยลง	19	6.60
– ระยะเวลา ๑ ปฏิบัติไม่ค่อยได้ตามเกณฑ์	11	3.82
– เกิดความเบื่อหน่ายทำให้ไม่ค่อยได้ผล	8	2.78

จากตาราง 21 แสดงว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ ด้านรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรมหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เห็นด้วยกับรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 27.43 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ไม่เห็นด้วยกับรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 13.54 ด้านสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เห็นว่าสื่อที่ใช้ฝึกอบรมมีความเหมาะสม จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 23.61 เห็นว่าสื่อที่ใช้ฝึกอบรมไม่เหมาะสม จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.46 ด้านระยะ

เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เห็นว่า ระยะ
เวลาเหมาะสมดีแล้ว จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 น้อยเกินไปควรเพิ่มให้มากขึ้น
จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 13.19 และมากเกินไปควรลดให้น้อยลง จำนวน 19 คน
คิดเป็นร้อยละ 6.60

ตาราง 22 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอบรม	ความถี่	ร้อยละ
ด้านรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม		
1. ควรฝึกอบรมในรูปแบบชั้นเรียนก่อนการปฏิบัติงานจริง	15	5.21
2. ควรจัดอบรมต่อเนื่องให้เสร็จทีละวิชาโดยแยกจากการทำงาน	11	3.82
3. ควรอบรมในรูปแบบผสมผสาน โดยไม่ใช้การฝึกอบรมทางไกลเพียงอย่างเดียว	8	2.78
4. มีการศึกษาดูงานหลาย ๆ แห่งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางาน	5	1.74
5. ควรจัดในรูปแบบของการประชุมสัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการ	5	1.74
6. ควรอบรมแบบเจาะลึกเป็นเรื่อง ๆ ไปโดยไม่ใช้ทางไกล	4	1.39
7. ควรเป็นรูปแบบที่สามารถโต้ตอบกันได้ทันที	4	1.39
8. ควรมีการพบกลุ่มร่วมกับจังหวัดอื่นด้วยเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้กว้างยิ่งขึ้น	3	1.04
9. ควรมีการฝึกอบรมในลักษณะทางไกลอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมเติมเต็มงานของ ศบอ. และเป็นการพัฒนาตัวผู้บริหาร	3	1.04
10. ควรอบรมทางไกลผ่านทางไทยคมโดยมีเวลาออกอากาศที่แน่นอน	2	0.69
ด้านสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม		
1. ควรเพิ่มสื่อที่เป็นเทคโนโลยีให้มากขึ้น	34	11.81
2. วิทยากรควรเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง	23	7.99
3. ควรมีระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่สามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ควบคู่กับชุดฝึกอบรม	13	4.51
4. เนื้อหาของแต่ละเรื่องควรอยู่ในเล่มเดียวกันทั้งหมดจะทำให้สะดวกต่อการศึกษามากขึ้น	4	1.39
5. ควรเพิ่มสื่อที่เน้นการปฏิบัติให้มากขึ้น	2	0.69
6. ควรปรับปรุงสื่อให้เป็นคู่มือปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับใน ศบอ. ได้	2	0.69
7. ควรมีวิดิทัศน์ประกอบทุกเรื่อง	1	0.35

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอบรม	ความถี่	ร้อยละ
ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม		
1. ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 เดือน	5	1.74
2. ควรใช้เวลาตั้งแต่ 1 – 3 เดือน	2	0.69

จากตาราง 22 พบว่าข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการฝึกอบรม ด้านรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรมที่พบมากที่สุด คือ ควรฝึกอบรมในรูปแบบชั้นเรียนก่อนการปฏิบัติงานจริง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ ควรจัดอบรมต่อเนื่องให้เสร็จทีเดียวโดยแยกจากการทำงาน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.82 ด้านสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมที่พบมากที่สุด คือ ควรเพิ่มสื่อที่เป็นเทคโนโลยีมากขึ้น จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.81 รองลงมาคือ วิทยากรควรเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.99 สำหรับด้านระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ที่พบคือ ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 เดือน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.74 และควรใช้เวลาตั้งแต่ 1 – 3 เดือน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.69

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้จากการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งไปใช้ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มอบหมายให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้บริการและการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทอย่างกว้างขวางและทั่วถึง จึงได้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขึ้น โดยในการฝึกอบรมได้ มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถในการบริหาร และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท ว่ามีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลตามเนื้อหาในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ไปใช้ในการปฏิบัติงานจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชวาระการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั่วประเทศ ที่ผ่านการฝึกอบรมทางไกลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอรุ่นที่ 1 จำนวน 699 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากจำนวนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 355 คน จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างจากภาคกลาง 9 จังหวัด จำนวน 71 คน ภาคเหนือ 8 จังหวัด จำนวน 70 คน ภาคตะวันออก 5 จังหวัด จำนวน 42 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 จังหวัด จำนวน 97 คน และภาคใต้ 7 จังหวัด จำนวน 75 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไปใช้ในการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน ตามเนื้อหาในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ 5 ด้าน คือ ด้านแนวคิดในการบริหาร ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล และด้านระเบียบปฏิบัติ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม

แบบสอบถามนี้ได้นำไปทดลองใช้และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แก่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 355 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามกลับมาให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์เช่นกัน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2540

ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 295 ฉบับ และเมื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ส่งคืนมา พบว่ามีแบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ผลการวิจัยได้จำนวน 288 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.13 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ t-test และ F-test และทำการทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)
4. ข้อคำถามปลายเปิด โดยสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

สรุปผลของการวิจัย

ผลการวิจัยความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 288 คน จำแนกเป็นเพศชาย 243 คน เพศหญิง 45 คน คิดเป็นร้อยละ 84.38 และร้อยละ 15.62 ตามลำดับ มีอายุต่ำกว่า 35 ปี 20 คน อายุตั้งแต่ 35-45 ปี 165 คน และอายุมากกว่า 45 ปี 103 คน คิดเป็นร้อยละ 6.94 ร้อยละ 57.29 ร้อยละ 35.77 ตามลำดับ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 221 คน สูงกว่าปริญญาตรี 67 คน คิดเป็นร้อยละ 76.74 และร้อยละ 23.26 ตามลำดับ มีอายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่ำกว่า 5 ปี 22 คน ตั้งแต่ 5-10 ปี 49 คน มากกว่า 10 ปี 217 คน คิดเป็นร้อยละ 7.64 ร้อยละ 17.01 ร้อยละ 75.35 ตามลำดับ มีประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยเคยปฏิบัติ

กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ 251 คน ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 87.15 และร้อยละ 12.85 ตามลำดับ มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานในภาคกลาง 60 คน ภาคเหนือ 66 คน ภาคตะวันออก 31 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 78 คน ภาคใต้ 53 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ร้อยละ 22.92 ร้อยละ 10.77 ร้อยละ 27.08 และร้อยละ 18.40 ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน

2.1 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$)

2.2 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านระเบียบปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือด้านแนวคิดในการบริหาร ($\bar{X} = 4.17$) ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ($\bar{X} = 4.04$) ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล ($\bar{X} = 3.63$) และด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ

2.3 เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า ด้านแนวคิดในการบริหาร ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับมากคือข้อคำถามที่ 5 “ทำให้ท่านเกิดความรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้แนวทางการศึกษานอกโรงเรียน” ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับมากคือ ข้อคำถามที่ 21 “ท่านได้ใช้ความรู้ซึ่งนำให้ผู้นำท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตน” ($\bar{X} = 4.22$) ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับมากคือข้อคำถามที่ 23 “ท่านได้นำความรู้เรื่องการจัดการศึกษาวิชาชีพมาใช้จัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ” ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับมากคือข้อคำถามที่ 49 “ท่านสามารถชี้แนะให้ผู้รับบริการเห็นคุณค่าและประโยชน์ของดาวเทียมเพื่อการศึกษา” ($\bar{X} = 3.97$) และด้านระเบียบปฏิบัติ ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับมากมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน 3 ข้อ ($\bar{X} = 4.26$) คือข้อคำถามที่ 56 “ท่านสามารถแยกแยะความแตกต่างของหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้” ข้อคำถามที่ 57 “ท่านสามารถจัดทำหลักสูตรการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนวิธีเรียนทางไกล” และข้อคำถามที่ 58 “ท่านใช้ความรู้เรื่องการออกหลักสูตรการศึกษามาใช้ควบคุมการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของผู้ปฏิบัติงาน”

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านจำแนกตาม ตัวแปรอิสระ

3.1 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีเพศต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ แตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุตั้งแต่ 35-45 ปี และแตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุมากกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

3.3 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหารและด้านการบริการข่าวสารข้อมูลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกันมีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.6 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่กำลังปฏิบัติงานในภาคกลาง มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหารแตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน

อำเภอที่กำลังปฏิบัติงานในภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม

4.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน มีดังนี้

4.1.1 เนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกลหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด คือ เรื่องการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.1.2 เนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้น้อยที่สุด คือ เรื่องการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ

4.1.3 เนื้อหาวิชาเรื่องหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด คือ เรื่องการบริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ

4.1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการพบกลุ่มระหว่างฝึกอบรม ที่พบมากที่สุด คือ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้

4.1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม พบว่า ด้านรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม เนื่องจากการประหยัดทรัพยากร และเหมาะสมกับลักษณะงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ส่วนใหญ่เห็นว่า สื่อมีความเหมาะสม เนื้อหากระชับรัดอ่านแล้วเข้าใจด้วยตนเอง รูปเล่มพกพาสะดวก ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว เนื่องจากเพียงพอต่อเนื้อหาในชุดฝึกอบรมและเหมาะสมกับการฝึกอบรมที่ต้องทำงานไปด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ เท่าที่พบมีดังนี้ คือ ด้านรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรฝึกอบรมในรูปแบบชั้นเรียนก่อนการปฏิบัติงาน ควรจัดอบรมต่อเนื่องให้เสร็จทีเดียวโดยแยกจากการทำงาน และการฝึกอบรมแบบผสมผสานโดยไม่ใช้รูปแบบทางไกลเพียงอย่างเดียว ด้านสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเพิ่มสื่อที่เป็นเทคโนโลยีให้มากขึ้น วิทยากรควรเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง และควรมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ควบคู่กับชุดฝึกอบรม สำหรับเรื่องระยะเวลา ไม่พบข้อเสนอแนะที่เป็นความ

คิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไปใช้ในการปฏิบัติงาน มีประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าสมควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานที่พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายค้านั้น อาจเป็นเพราะว่าในการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ขออนุมัติต่อ ก.ค. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่ต้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งแตกต่างจากผู้บริหารหรือสถานศึกษาอื่น ๆ ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มอบให้สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร ร่วมกับสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขึ้น โดยนำเอางานในหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอกำหนดเป็นเนื้อหาในชุดฝึกอบรมและสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมเป็นสื่อประสมที่มีทั้งเอกสาร วีดิทัศน์ และการพบกลุ่ม ทำให้ได้รับความรู้และเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์มากซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเจเนคินส์ พบว่า รูปแบบการสอนทางไกลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือการสอนที่ใช้สื่อประสม ทั้งนี้เพราะสื่อแต่ละชนิดมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดในตัวเอง การศึกษาจากสื่อเพียงชนิดเดียวอาจจะทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้สมบูรณ์เท่าที่ควร จึงต้องอาศัยสื่อชนิดอื่นประกอบเพื่อเสริมความรู้ (จินตนา บิลมาศ และคนอื่นๆ. 2532 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Jenkins. 1983) ประกอบกับเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นเนื้อหาที่เป็นหน้าที่หลักของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอคือ การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวซึ่งเป็นงานในหน้าที่ไปด้วยในขณะเดียวกันจึงเป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสามารถนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการ ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน

อีกประการหนึ่งที่อาจมีผลต่อการที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากทุกด้าน ก็คือ ตำแหน่ง

หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นตำแหน่งที่ตั้งขึ้นใหม่เป็นตำแหน่งผู้บริหารที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูสายงานผู้บริหารในสถานศึกษา ซึ่งมีความก้าวหน้าในตำแหน่งสูง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในรุ่นที่ 1 ซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมด ส่วนหนึ่งมาจากข้าราชการครูสายผู้สอน อีกส่วนหนึ่งมาจากข้าราชการพลเรือน อาจมีความสนใจที่จะเปลี่ยนสายงานเป็นผู้บริหาร ซึ่งจะมีโอกาสเป็นผู้บริหารระดับสูงในอนาคตต่อไป ในการเข้ารับการฝึกอบรมจึงมีความสนใจศึกษาและทำกิจกรรมจากชุดฝึกอบรม ประกอบกับมีกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทของผู้บริหารและการปฏิบัติงานในหน้าที่ จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำเนื้อหาจากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาของผู้ใหญ่ในเรื่องหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่าผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ได้รับการจูงใจ และมองเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเรียน สิ่งที่เรียนนั้นสนองความต้องการของตน สิ่งที่เรียนเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้ทันที ผู้เรียนพอใจที่จะเรียน การเรียนใช้ปัญหาที่พบจริงในชีวิต เรียนรู้ด้วยวิธีแก้ปัญหามากมาย เป็นต้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538 : 13) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของภักทริยา พัฒนางกูร (2536 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการในส่วนภูมิภาค พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานระดับมาก และงานวิจัยของสมนึก แบลกสนอง (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการเขียนหนังสือราชการของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของเนื้อหาต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่อยู่ในระดับมากเช่นกัน

สำหรับด้านที่มีการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานมากกว่าด้านอื่น ๆ คือด้านระเบียบปฏิบัตินั้น อาจเนื่องมาจากด้านระเบียบปฏิบัติในชุดฝึกอบรมทางไกล เป็นเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเรื่องหลักฐานการศึกษา กับเรื่องการโอนและการเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญเพียง 2 เรื่อง เท่านั้น ซึ่งทั้ง 2 เรื่องเป็นหลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติที่เฉพาะตัว เช่น แบบฟอร์มหลักฐานการศึกษาแต่ละระดับ แบบบันทึกการเทียบโอน เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าผู้ปฏิบัติจะอยู่ในพื้นที่ใดก็ต้องปฏิบัติเหมือนกันทั้งหมด และโดยที่สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีทั้งเอกสารซึ่งเป็นสื่อหลัก และวีดิทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อเสริมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเก็บไว้ใช้ในการปฏิบัติงานได้ โดยเฉพาะเอกสารที่เปรียบเสมือนเป็นคู่มือปฏิบัติงานไปด้วยในตัว และเรื่องดังกล่าวอาจเป็นงานที่มีปริมาณมากเนื่องจากจำนวนของนักศึกษามีมากและต้องมีหลักฐานเป็นรายบุคคล จึงอาจเป็นสาเหตุให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่าสามารถนำความรู้ด้านระเบียบปฏิบัติไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา ประกฤตกุล (2539 : 50 - 51) ที่ได้ทำการ

ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพบว่า การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและบริการการศึกษามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เกี่ยวกับการออกหลักฐานแสดงผลการเรียนและใบรับรองต่าง ๆ การจัดทำรายงานผลการจบหลักสูตรส่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านแนวคิดในการบริหารด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล และด้านระเบียบปฏิบัติ ตามตัวแปรอิสระ

2.1 ตัวแปรด้านเพศ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพศชายและเพศหญิงมีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทและมีอัตรากำลังในการปฏิบัติงานเพียง 1 – 2 คน หรือไม่เกิน 3 คน ในแต่ละศูนย์ทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต้องปฏิบัติงานเองในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการคิดริเริ่มพัฒนางานในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองเป็นส่วนใหญ่ อาจจะด้วยการขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ หรือสอบถามผู้รู้ เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีเพศต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่ผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร จามงค์ (2533 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการประเมินผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุทัยธานี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีผลต่อการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพเช่นกัน

2.2 ตัวแปรด้านอายุ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุกกลุ่มอายุ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่วงอายุของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั้งสามกลุ่มอยู่ในช่วงที่ไม่ห่างกันมากนักคือ ต่ำกว่า 35 ปี 35 – 45 ปี และมากกว่า 45 ปี และช่วงอายุเหล่านี้อยู่ในช่วงของผู้ใหญ่วัยทำงาน ซึ่งถือว่ามีความวุฒิภาวะและความพร้อมมากพอสมควร จึงทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่างกันมีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของภทริยา พัฒนางกูร (2536 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการติดตามผลผู้ผ่านการ

ฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการในส่วนภูมิภาค พบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าประโยชน์ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรต่อการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพแตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุตั้งแต่ 35-45 ปี และแตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุมากกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ โดยหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีการนำความรู้ไปใช้น้อยกว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุตั้งแต่ 35-45 ปี และหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีอายุมากกว่า 45 ปี ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการจัดการศึกษาวิชาชีพหากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนได้ยาก ซึ่งจากผลการจัดกิจกรรมด้านทักษะและอาชีพพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับวิทยากรซึ่งเป็นผู้ชำนาญการของท้องถิ่น มีไม่พอ ขาดวัสดุ ครุภัณฑ์ ผู้เรียนออกกลางคัน ชาวบ้านบางพื้นที่ยากจนไม่มีเงินลงทะเบียน บุคลากรน้อยทำการนิเทศไม่ทั่วถึง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2534 : 65) และต้องมีการประสานงานกับบุคคลหลายฝ่าย หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี อาจจะเพิ่งเข้ามาอยู่ในพื้นที่ได้ไม่นาน จึงอาจพบกับปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง เช่นไม่รู้แหล่งวิทยากรท้องถิ่น หรือองค์กรที่จะขอความร่วมมือในการจัดการศึกษาวิชาชีพ เป็นต้น ประกอบกับผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีเพียง 20 คน หรือร้อยละ 6.94 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด อาจเป็นสาเหตุทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพไปใช้ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอกลุ่มอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ อ่วมเจริญ (2529 : 71 - 73) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มว่าสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำกลุ่มได้มากขึ้นเช่นกัน

2.3 ตัวแปรด้านระดับการศึกษา หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งห้าด้านมากกว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ

หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในระดับสูงเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เช่น การบริหาร การวิจัย เป็นต้น จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างและอยู่ในระดับน้อยกว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่อาจมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เช่น เครื่องครัดต่อการศึกษาค้นคว้าและทำกิจกรรมตามกำหนดเวลา จึงทำให้มีความคิดเห็นว่าความรู้ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มาจากชุดฝึกอบรมทางไกลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา บิลมาศ และคนอื่นๆ (2532 : 124 - 126) ที่พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติราชการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร พงษ์ประดิษฐ์ (2537 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอเล็กซานเดอร์และซิมมอนส์ (Alexander and Simmons, 1975 : 42 - 55) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในประเทศเปอโตริโก พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสามารถของผู้เรียน คือ วุฒิของ ครูผู้สอน และในประเทศมาเลเซียพบว่า วุฒิ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

2.4 ตัวแปรด้านอายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เริ่มต้นพร้อม ๆ กันเมื่อปี 2537 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานยังไม่มากเท่าไรนัก ประกอบกับในการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งได้ใช้สื่อประสมที่มีทั้งเอกสาร วิดีทัศน์ และการพบกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมด มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อีกประการหนึ่งที่ทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีอายุราชการต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อม หน้าที่และความรับผิดชอบมีลักษณะใกล้เคียงกัน ประกอบกับได้มีการประชุม สัมมนา ร่วมกันเป็นประจำ รวมถึงการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนบางกิจกรรมด้วย จึงทำให้หัวหน้าศูนย์บริการ

การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ตัวแปรเกี่ยวกับ อายุราชการ หรือ ประสบการณ์ในการทำงานไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน คือ งานวิจัยของ รุ่งอรุณ โอมาศ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของครู ประจำกลุ่มประกาศนียบัตรอาชีพ พบว่า ครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรอาชีพที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของบุปผา ประกฤตกุล (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน 5 ด้าน พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน การปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

2.5 ตัวแปรด้านประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เคยปฏิบัติและไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นตำแหน่งที่ได้ถูกกำหนดขึ้นใหม่ เพื่อรองรับการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ดังนั้น ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติงาน จึงมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ ประสบการณ์เดิมก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จึงอาจมีผลต่อการปฏิบัติงานไม่มากนัก ประกอบกับหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งในรุ่นที่ 1 มาจากข้าราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมด อาจมีพื้นฐานในเรื่องของกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่บ้างแล้ว ถึงแม้จะไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่มาก่อนก็ตาม นอกจากนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนยังจัดให้มีการประชุม สัมมนา หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออยู่เสมอ ๆ เพื่อให้แนวทางปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งต่างกัน มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามผลของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของคาริณี นันทาวรณข และสุนิตย์ ชูใจ (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่มีประสบการณ์การทำงานในพื้นที่ก่อนเป็นหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่างกัน มีความคิดเห็นต่อโครงการฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (รุ่นที่ 1) ทั้งด้าน

ปัจจัยป้อน กระบวนการและผลที่ได้รับจากการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ รอนา พิมพ์กรรม (2539 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงกรมสามัญศึกษาแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

2.6 ตัวแปรด้านภาคภูมิศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีหน้าที่ความรับผิดชอบเหมือนกัน ได้รับนโยบายต่าง ๆ จากกรมการศึกษานอกโรงเรียนอย่างเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการและการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทในพื้นที่อย่างกว้างขวางและทั่วถึง มีอัตรากำลังคนใกล้เคียงกันและผ่านการฝึกอบรมรุ่นเดียวกัน ด้วยรูปแบบและกระบวนการอย่างเดียวกัน จึงทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองจันทร์ กันธิยะ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาความเข้าใจในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่มีภูมิภาคในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในภาคกลางมีการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลด้านแนวคิดในการบริหารไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม การนับถือศาสนา ตลอดจนสภาพพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน จึงทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคกลาง และภาคใต้ มีแนวคิดในการบริหารที่แตกต่างกันได้โดยที่ด้านอื่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งอรุณ โธมาศ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า ครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มีการนำความรู้ด้านการศึกษาคูงานและฝึกปฏิบัติในพื้นที่แตกต่างจากครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคเหนือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรเมศวร์ ศิริรัตน์ (2538 : 68 – 69) ที่ได้ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผลการวิจัยพบว่าหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่ปฏิบัติงานในภาคกลาง

และภาคตะวันออก ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการจัดและบริการการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

3.1 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด คือ เรื่องการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนทุกระดับ เป็นการจัดการเรียนการสอนในวิชาสายสามัญ และอิงหลักเกณฑ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นหลัก ผู้เรียนรู้จักกันดี และนิยมเรียนกันมากทั้งผู้ที่อยู่นอกระบบและในระบบโรงเรียน เพื่อนำไปปรับวุฒิ หรือใช้เป็นพื้นฐานของการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การเรียนการสอนทำได้อย่างไม่ยุ่งยากเท่าไรนัก ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ครูประจำกลุ่ม อาคารสถานที่ ไม่ขาดแคลนเพราะสามารถสรรหาหรือขอความร่วมมือจากสถานศึกษาในระบบโรงเรียนได้ โดยเฉพาะวัสดุฝึก หรืออุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ก็ไม่ต้องใช้ในการเรียนการสอนมากนัก อาจจะมีในเรื่องของแบบเรียนและงบประมาณไม่เพียงพออยู่บ้าง เนื่องจากนักศึกษามีเป็นจำนวนมากกว่าเป้าหมาย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2534 : 67 – 85) จึงทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเรื่องดังกล่าวนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด

3.2 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล หมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้น้อยที่สุด คือ เรื่องการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ หรือที่เรียกว่า หลักสูตร ปอ.เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่กลุ่มเยาวชนที่จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 และไม่ได้เรียนต่อโดยมุ่งเน้นทางด้านอาชีพมากกว่าวิชาสามัญ หลักสูตร ปอ. เป็นหลักสูตรใหม่ที่มีวิธีการจัดการเรียนการสอนแตกต่างจากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญทุกวิธีเรียน (รุ่งอรุณ โสมาส. 2538 : 90 - 91) โดยจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาอุปสรรคอยู่หลายด้าน เช่น ด้านหลักสูตร ด้านการประเมินผลการเรียน ด้านแบบเรียน ด้านแบบบันทึกกิจกรรมของผู้เรียน ด้านการฝึกประกอบอาชีพของผู้เรียน ด้านตัวของครู ปอ. รวมทั้งด้านผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นต้น (วินัย สายหงษ์.มปป. : 26 - 27) รวมทั้งโครงสร้างของหลักสูตร ปอ. ก็มีขั้นตอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างยุ่งยากกว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญอยู่มาก อาจทำให้มีผู้เรียนน้อย จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้หัวหน้าศูนย์บริการ

การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่านำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานได้น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ก็เป็นไปได้

3.3 หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาเรื่องที่ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม ที่พบมากที่สุดคือเรื่องการบริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการเป็นหน่วยงานย่อยของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตามหนังสือกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ ศษ 1102/5743 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2538 เรื่องแนวปฏิบัติด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทำให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอที่อยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติงานในลักษณะดังกล่าวได้มีความต้องการที่จะปฏิบัติงานการเงิน การบัญชี และการพัสดุตามระบบหน่วยงานย่อย ทั้งนี้อาจเห็นว่าทำให้เกิดความสับสน และคล่องตัวในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ได้มาซึ่งวัสดุ ที่บางครั้งมีความจำเป็นในการใช้อย่างเร่งด่วน แต่เนื่องจากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่มาจากข้าราชการครู และข้าราชการพลเรือนที่อาจจะไม่เคยปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชี และพัสดุมาก่อนเพราะหลังจากดำเนินงานมาได้ระยะหนึ่ง กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีความเห็นว่าการบริหารงานด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุ ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีปัญหาพอสมควร (จำเนียร จุลทอง. ม.ป.ป. : คำนำ) ซึ่งพอจำแนกได้ดังนี้ คือ การเก็บรักษาเงินไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดการจัดทำบัญชีสำหรับหน่วยงานย่อย ไม่เป็นปัจจุบัน และการดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2538 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ป. : 3 - 4)

นอกจากนี้ในชุดฝึกอบรมทางไกลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งยังขาดเนื้อหา ในเรื่องการเงิน บัญชี และพัสดุ ถึงแม้จะมีการประชุม สัมมนา ในเรื่องดังกล่าวอยู่บ้าง แต่ระเบียบเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอาจมีการปรับปรุงแก้ไขในสาระสำคัญเป็นบางส่วนและการดำเนินงานตามระเบียบในเรื่องดังกล่าวมีวิธีปฏิบัติเฉพาะตัว ต้องเข้าใจความหมายจึงจะปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ประกอบกับหากเลขหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบแล้ว จะมีความผิดหรือได้รับโทษตามบทลงโทษในเรื่องนั้น ๆ จากเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องของการบริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ อย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับสรุปผลการประเมินโครงการอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รุ่นที่ 1 (คาริณี นันทาวรรณ และสุนิษฐ์ ชูใจ. 2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า เนื้อหาที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความสนใจในการเพิ่มพูนความรู้ ได้แก่ เทคนิคการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร พงษ์ประคิษฐ์ (2537 : บทคัดย่อ) ในส่วนของข้อคิดเห็นต่อการฝึกอบรมโดยทั่วไปผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

เสนอแนะว่า ควรค้นคว้าหาวิชาใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาสู่การปฏิบัติในโรงเรียนที่ทันสมัย โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับ ระเบียบการเงิน และพัสดุ

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยปัญหาการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ของ ประเมศวร์ ศิริรัตน์ (2538 : 76) พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอประสบปัญหาการปฏิบัติงาน ด้านการจัดและบริหารการศึกษานอกโรงเรียนในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเงิน และพัสดุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ วรรณวงศ์ (2536 : 38) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความอึดอัดใจในการงานบริหารของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในด้านบุคลากรพบว่า บุคลากรบางตำแหน่ง (งานพัสดุ บัญชี และการเงิน) มีความรู้ ความสามารถไม่ตรงกับลักษณะของงาน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่เกิดความอึดอัดใจของผู้บริหารเช่นกัน

4. ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการพบกลุ่มระหว่างฝึกรอบรม ที่พบมากที่สุดคือ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน ทำให้สามารถนำไปปรับใช้และแก้ปัญหาในการทำงานได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เท่าที่ผ่านมาประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงานพอสมควร เนื่องจากเป็นหน่วยงานตั้งใหม่ และมีอัตรากำลังน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งปัญหาที่พบอาจจะมีแตกต่างกันไปตามสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เช่น ปัญหาเรื่องระเบียบที่ยังขาดความชัดเจน ปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเมศวร์ ศิริรัตน์ (2538 : 76 - 77) ที่ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พบว่า หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีปัญหาการปฏิบัติงานทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และผู้วิจัยเห็นว่าในฐานะที่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นผู้บริหารซึ่งจะต้องรับผิดชอบงานให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องขวนขวายและพึ่งพาตัวเองทุกวิถีทางที่จะแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ จึงทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีประสบการณ์จากการทำงานที่มากพอและมีค่า ยิ่ง เมื่อได้มีโอกาสมาพบปะกันในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่ม ได้มีการระดมความคิดในรูปแบบของกระบวนการกลุ่มก็สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารและการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้ หรือในบางกรณีที่มีปัญหาในลักษณะคล้ายคลึงกัน ก็จะได้เกิดแนวคิดในการนำไปพัฒนาหรือแก้ปัญหการทำงานของตนเองได้เช่นกัน

นอกจากนี้การที่มีกิจกรรมการพบกลุ่มระหว่างฝึกรอบรมยังทำให้เกิดความร่วมมือ ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนางานให้กว้างขวางมากขึ้น เช่น การขยายเครือข่ายมาร่วมจัดการศึกษาได้มากขึ้น เป็นต้น จึงถือได้ว่าประสบการณ์และการทำงานโดย

กระบวนการกลุ่มของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งจัดว่าเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตามแนวความคิดของ โนลส์ (Knowles) ในส่วนที่ว่า ผู้ใหญ่จะเกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าหากว่าตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ประสบการณ์ถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้นวิธีการหลักสำหรับการศึกษาค้นคว้าผู้ใหญ่อีกคือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียด ว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปและผู้ใหญ่มีความรู้สึกต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2538 : 138 - 139 ; อ้างอิงมาจาก Knowles, 1978) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความเห็นว่าการพบกลุ่มระหว่างการฝึกอบรมสิ่งที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด คือ การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน ทำให้นำไปปรับใช้และแก้ปัญหาในการทำงานได้

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เกี่ยวกับการฝึกอบรมที่พบในแต่ละด้านคือ

5.1 ด้านรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม พบว่า ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เห็นด้วยกับรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม เนื่องจากเห็นว่าเป็นการประหยัดทรัพยากรทั้งเวลา งบประมาณและบุคลากร และเหมาะสมกับลักษณะงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งในรุ่นที่ 1 นี้มีผู้เข้ารับการอบรมเป็นจำนวนมากเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้บริหาร และขณะเดียวกันก็ต้องปฏิบัติงานจริงไปด้วยประกอบกับลักษณะงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจำเป็นต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และจำเป็นต้องปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะบุคลากรมีน้อย จากเหตุผลดังกล่าว จึงอาจทำให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ส่วนใหญ่มองถึงประโยชน์และความเหมาะสมในภาพรวม ทำให้มีความคิดเห็นว่ารูปแบบและกระบวนการฝึกอบรมเหมาะสมดีแล้ว อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าความเห็นส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม แต่มีข้อเสนอแนะที่พบคือ ควรฝึกอบรมในรูปแบบชั้นเรียนก่อนการปฏิบัติงานจริง ควรจัดอบรมต่อเนื่องให้เสร็จที่เดียวโดยแยกจากการทำงาน ควรฝึกอบรมในรูปแบบผสมผสานโดยไม่ใช้การฝึกอบรมทางไกลเพียงอย่างเดียว เป็นต้น

5.2 ด้านสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมพบว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เห็นว่าสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื่องจากเห็นว่าเนื้อหาสาระที่คัดเลือกศึกษาได้เป็นเรื่อง ๆ อ่านแล้วเข้าใจด้วยตนเอง และเหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรม ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ส่วนใหญ่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อได้ศึกษาสื่อในการฝึกอบรมซึ่งเป็นสื่อประสมซึ่งมีเอกสารเป็นสื่อหลัก วัสดุทัศน รวมทั้งการพบกลุ่มซึ่งเป็นสื่อเสริม จึงทำให้มีความเข้าใจเนื้อหาจากชุดฝึกอบรมและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ดีซึ่งสอดคล้องกับที่ จินตนา บิลมาศและคนอื่น ๆ (2532 : 32) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ว่า จะช่วยยกระดับและพัฒนาความสามารถในการเข้าถึงปัญหาและกระบวนการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ดีขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 127) ว่าการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ควรใช้สื่อที่อยู่ในรูปของสื่อประสม ที่มีบูรณาการของสื่อแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การถ่ายทอดความรู้เนื้อหาสาระเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จากเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุให้หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสมดีแล้ว

อย่างไรก็ตามแม้ความคิดเห็นส่วนใหญ่จะเห็นว่าสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม แต่มีข้อเสนอแนะที่พบคือ ควรเพิ่มสื่อที่เป็นเทคโนโลยีให้มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน วิทยาการควรเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องจะทำให้การพบกลุ่มได้ประโยชน์อย่างจริงจังมากขึ้น ควรมีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ควบคู่กับชุดฝึกอบรมได้ด้วย

5.3 ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม พบว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสมดีแล้ว เนื่องจากเห็นว่าเพียงพอต่อเนื้อหาในชุดฝึกอบรมและเหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรมที่ต้องทำงานไปด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอส่วนใหญ่มีวินัยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รับผิดชอบตนเอง โดยสามารถบริหารเวลาในการศึกษาและทำกิจกรรมในชุดฝึกอบรมได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในคู่มือการฝึกอบรม จึงทำให้เห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสมดีแล้วก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตามผล และหาแนวทางให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ นำความรู้จากชุดฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

1.2 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรทำการประชาสัมพันธ์นโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารแก่หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้

การบริหารงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีทิศทางที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.3 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาวิชาชีพในอาชีพระดับพื้นที่ให้มากขึ้น เช่น การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการศึกษาวิชาชีพให้มากขึ้น

1.4 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรพิจารณารูปแบบหรือวิธีการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับระดับระดับการศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้มีการนำผลจากการฝึกอบรมไปใช้ให้มากขึ้น

1.5 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจัดทำคู่มือหรือระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานในสำนักงานและความรับผิดชอบของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการเงิน บัญชี และพัสดุ หลักเกณฑ์การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญในระบบใหม่ เป็นต้น

1.6 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรทำการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ที่เข้าสู่ตำแหน่งแล้วอย่างต่อเนื่อง โดยใช้สื่อในการฝึกอบรมที่ทันสมัยและหลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความตื่นตัวต่อการฝึกอบรมอยู่เสมอ เช่น การใช้สื่อทางไกลที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้ทันที รวมทั้งการจัดทำมาตรฐานการฝึกอบรม การเลือกสรรวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง เป็นต้น

1.7 กรมการศึกษานอกโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพการณ์ของสังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยวิธีการฝึกอบรมทางไกลกับการฝึกอบรมรูปแบบอื่น ๆ

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งอาจใช้การวิจัยวิธีอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น เช่น การสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตการณ์ หรือ โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น

2.3 ควรทำการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 ควรทำการวิจัยเพื่อแสวงหารูปแบบ หรือแนวทางใหม่ ๆ ในการฝึกอบรมเพื่อที่จะนำไปใช้พัฒนาข้าราชการครูของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก.ค., สำนักงาน. หลักสูตรฝึกอบรมข้าราชการครูสายงานบริหารในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- _____. มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.ค. กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- _____. ขออนุมัติหลักสูตรฝึกอบรมเตรียมผู้บริหารสถานศึกษา. หนังสือที่ ศษ 1505/18171 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2537.
- กร สกาว. “การศึกษาระบบเปิดกับการศึกษาทางไกล,” วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 59-60 ; มิถุนายน - กรกฎาคม 2527.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. รายงานการประเมินผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ปี 2534. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, 2534. อัดสำเนา.
- _____. “มติใหม่การจัดการศึกษานอกโรงเรียน,” ใน สรุปสาระสำคัญในการปรับปรุงระบบบริหารและเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2536.
- _____. การจัดองค์กรและระบบบริหารการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียง, 2536.
- _____. ประกาศ อ.ก.ค.กรมการศึกษานอกโรงเรียน เรื่อง การดำเนินการคัดเลือกข้าราชการเพื่อแต่งตั้งหรือเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2536.
- _____. แนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในเรือนจำและทัณฑสถาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.
- _____. คู่มือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, 2538.
- _____. ขออนุมัติหลักสูตรฝึกอบรมเตรียมผู้บริหารสถานศึกษา. หนังสือที่ ศษ 1103/2344 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2537.
- กาญจนา บุญญอารักษ์. การวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบการสอนทางไกลของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

- กิตานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- เกรียงไกร ชำนงค์. การประเมินผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 8 พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2539.
- _____. รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2537. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : เรืองแสงการพิมพ์, 2528.
- จินตนา บิลมาศ และคนอื่นๆ. การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทางไกล. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., 2532.
- จำเนียร จุลทอง. การปฏิบัติงานการเงิน การบัญชี และการพัสดุ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. กรุงเทพฯ : กองคลัง กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป.
- ชาญ นพรัตน์. รายงานผลการนิเทศการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2537. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2537. อัดสำเนา.
- เชิขรศรี วิวัชรศิริ. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน : เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เพรสมีเดีย, 2535.
- คาริณี นันทาวรรณ และ สุนิษฐ์ ชูใจ. สรุปผลการประเมินโครงการอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (รุ่นที่ 1). สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร, 2538. อัดสำเนา.
- ดวงพร พงษ์ประดิษฐ์. การติดตามผลหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา : การนำเนื้อหาในหลักสูตรไปใช้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ทวีป อภิสิทธิ์. การศึกษามหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2528.
- ทองจันทร์ กันธิยะ. การศึกษาค้นคว้าในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

- บุปผา ประกฤษกุล. การศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- ประเมศวร์ ศิริรัตน์. การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอก
โรงเรียนอำเภอ. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ประพัฒน์ จำปาไทย. “นักวิจัยคุย,” ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 10(6) : 29 – 30 ;
สิงหาคม – กันยายน 2530.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แมส พับลิชชิ่ง จำกัด, 2531.
- ไพโรจน์ วรรณวงศ์. ความอึดอัดใจในการบริหารงานของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัด. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ภัทริยา พัฒนางกูร. การติดตามผลผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการบริหารงานบุคคล
สำหรับข้าราชการในส่วนภูมิภาค. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2536. อัดสำเนา.
- รุ่ง แก้วแดง. โครงการอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ.
นครราชสีมา : มิตรภาพการพิมพ์, ม.ป.ป.
- รุ่งอรุณ โอมาศ. การนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- รจนา พิมพ์กรรม. การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง สังกัด
กรมสามัญศึกษาที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมเตรียมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง.
ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2539. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น, 2538.
- วัชรินทร์ จำปี. คู่มือการดำเนินการอบรม. ใน โครงการอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. นครราชสีมา : มิตรภาพการพิมพ์, ม.ป.ป.
- วิจิตร ศรีสุธานี. การศึกษามหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิเทศ, 2529.
- วิจิตร อาวะกุล. การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. ชุดฝึกอบรม : การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., 2531.
- _____. “การพัฒนาข้าราชการอย่างทั่วถึง ญูงแก่ผู้ความสำเร็จ,” ใน ทิศทางและอนาคต การพัฒนามนุษย์เพื่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., 2534.
- วินัย สายหงษ์. “การจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ,” ใน โครงการอบรม ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. นครราชสีมา : มิตรภาพการพิมพ์, ม.ป.ป.
- ศิริวรรณ ศิริอารยา. “การฝึกอบรมทางไกลก้าวใหม่ที่ควรมอง,” ใน ทิศทางและอนาคต การพัฒนามนุษย์เพื่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., 2532.
- ศึกษาริการ, กระทรวง. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2536.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. การปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษามทางวิทยและไปรษณีย์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529. อัดสำเนา.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2527.
- _____. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2538.
- สมนึก แปลกสนอง. การศึกษาค้นคว้าคิดเห็นของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมทางไกลเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตรการเขียนหนังสือราชการ ของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ปรินญานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- Alexander, Leigh and John Simmons. The Determinants of School Achievement in Developing Countries. The Educational Production Function, 1975.
- Cronbach, Joseph Lee. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper & Row. 1972.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis. New York : Rinehart and Company, 1976.
- Gwise, Thomas Edward. A Needs Analysis for Doctoral Program in Education for Non-School Educators and Trainers in the Eleven County East Central Florida Region, . 45 : 3558 ; June, 1985.

ภาคผนวก



๖ เมษายน 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางเพ็ญใจ รอบคอบ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาขั้นสูง เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอนในการนำความรู้จากชุดฝึก
อบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

ประธาน

ดร. บุญลือ ทองอยู่

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯ ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ ดร. ชัยณรงค์ สุวรรณสาร และ ดร. บุญเลิศ มาแสง
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริรูกา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี



บันทึกข้อความ

114

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร โทร. 268

ที่ ทม 1007/1๔๕6 วันที่ 3 เมษายน 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางเพ็ญใจ รอบคอบ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอาเภอนการนำความรู้จากชุดฝึก
อบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์	ประธาน
ดร.บุญลือ ทองอยู่	กรรมการ

สิ่งที่นิตินำขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ ผศ.ดร.อรพินทร์ ชูชม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องหมาย
การวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1007//๒๕๔๕



บัณฑิตวิทยาลัย

115

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 เมษายน 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและพัฒนา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางเพ็ญใจ รอบขอบ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่วัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้จากชุดฝึก
อบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

ประธาน

ดร.บุญลือ ทองอยู่

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดทำแก่นิสิตผู้นี้ด้วย

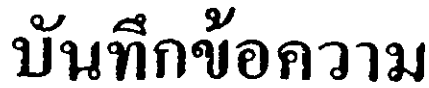
ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119



ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร โทร. 268.....
 ที่ ทม 10057/ 144 วันที่ 11 เมษายน 2540
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

คณะนิติบัณฑิตวิทยาลัย



ที่ ทม 1007/ 2540

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 พฤษภาคม 2540

เรื่อง ขอลว เมลนู เกราะห์

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวเมลนู เกราะห์ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี
วิชาเอกการศึกษาวุฒิปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้ขอ ขอประสงค์จะขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์ เพื่อทำปริญญาโท
เรื่อง ขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์
ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอลว เมลนู เกราะห์

ทั้งนี้ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์

รศ.สุวิทย์ วัฒนวงศ์

ประธาน

ดร.บุญเลิศ ทองอยู่

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอขอลว เมลนู เกราะห์ คือ ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์
จากหัวหน้าศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์
วิทยุ โทร. -- กรุงเทพมหานคร 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญาโท

บัณฑิตวิทยาลัย ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์
ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์ ขอขอลว เมลนู เกราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริมา พูลสุวรรณ)

คณาบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119



ที่ ศธ 0403/ 2606

กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม.10300

5 มิถุนายน 2540

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้รับแจ้งจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ว่า นางเพ็ญใจ รอบคอบ ข้าราชการสังกัดสำนักงาน ก.ค. ซึ่งเป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน” ในการนี้จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

กรมการศึกษานอกโรงเรียนพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่องานการศึกษานอกโรงเรียน จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ความอนุเคราะห์แก่ นางเพ็ญใจ รอบคอบ ด้วย
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายกฤษ กาญจนภา)

รองอธิบดี รักษาการแทน
อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กองการเจ้าหน้าที่

โทร. 2802926

โทรสาร 2826898

**ตารางวิเคราะห์หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
วิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ**

เนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล	จำนวนข้อคำถามตามเนื้อหาวิชา			
	ความรู้ ความเข้าใจ	การนำไปใช้	วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า	รวมย่อย
ด้านแนวคิดในการบริหาร (ชุด “ควงประทีปแห่งความหวัง”)	1	2	2	5
รวม	1	2	2	5
ด้านการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ				
1. การจัดการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ	1	1	1	3
2. การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิต	1	1	1	3
3. การจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประถมศึกษา	1	2	1	4
4. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		2	2	4
5. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย				
6. การศึกษาสำหรับผู้นำท้องถิ่น	1	1	1	3
รวม	4	7	6	17

**ตารางวิเคราะห์หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
วิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ**

เนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล	จำนวนข้อคำถามตามเนื้อหารายวิชา			
	ความรู้ ความเข้าใจ	การนำไปใช้	วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า	รวมย่อย
ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ				
1. การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้น	1	3	2	6
2. การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศ นียบัตรอาชีพ	1	2	2	5
3. การจัดกลุ่มสนใจ	1	2	1	4
รวม	3	7	5	15
ด้านบริการข่าวสารข้อมูล				
1. หอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน		2	1	3
2. ห้องสมุดประชาชน		2	1	3
3. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน		3	1	4
4. วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และดาวเทียม	1	4	2	7
รวม	1	11	5	17

**ตารางวิเคราะห์หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
วิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ**

เนื้อหาวิชาในชุดฝึกอบรมทางไกล	จำนวนข้อคำถามตามเนื้อหารายวิชา			
	ความรู้ ความเข้าใจ	การนำไปใช้	วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า	รวมย่อย
ด้านระเบียบปฏิบัติ				
1. หลักฐานการศึกษา	2	2		4
2. การโอนและการเทียบโอนผลการ เรียนสายสามัญ	1	3		4
รวม	3	5		8
รวมทั้งสิ้น	12	32	18	62

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในการนำความรู้
จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสอบถามความคิดเห็นของท่านในการนำความรู้จากชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผลที่ได้จะนำไปใช้พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น โดยจะสอบถามความคิดเห็นเฉพาะในหมวดวิชาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 16 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 แนวคิดในการบริหาร ได้แก่ ชุด “ดวงประทีปแห่งความหวัง”

ด้านที่ 2 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ได้แก่ เรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ หนังสือ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการจัดการศึกษาสำหรับผู้นาท้องถื่น ด้านที่ 3 การจัดการศึกษาวิชาชีพ ได้แก่ เรื่องการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพ การจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ และการจัดกลุ่มสนใจ

ด้านที่ 4 การบริการข่าวสารข้อมูล ได้แก่ เรื่อง หอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และดาวเทียม

ด้านที่ 5 ระเบียบปฏิบัติ ได้แก่ เรื่อง หลักฐานการศึกษา การโอนและการเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ

2. แบบสอบถามฉบับนี้จะนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อน้ำที่การทำงานของท่านแต่อย่างใด จึงขอความกรุณาท่านตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัยครั้งนี้

3. เมื่อท่านตอบคำถามครบทุกข้อแล้ว โปรดส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2540 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พิมพ์ ชื่อ ที่อยู่ พร้อมติดแสตมป์ด้านหลังแบบสอบถามไว้เรียบร้อยแล้ว

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
 () ชาย () หญิง
2. อายุ
 () ต่ำกว่า 35 ปี () ตั้งแต่ 35-45 ปี () มากกว่า 45 ปี
3. ระดับการศึกษา
 () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
4. อายุราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน
 () ต่ำกว่า 5 ปี () 5-10 ปี () มากกว่า 10 ปี
5. ประสบการณ์ก่อนดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
 () เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่
 () ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่
6. ภาควิชาศาสตร์ที่กำลังปฏิบัติงาน
 () ภาคกลาง () ภาคเหนือ
 () ภาคตะวันออก () ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 () ภาคใต้

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเนื้อหาในชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการปฏิบัติงาน

คำชี้แจง จากเนื้อหาในชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ หมวคิษาการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โปรดพิจารณาว่าท่านสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับใด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรง กับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การพิจารณา พิจารณาตามความคิดเห็นของท่านว่าเนื้อหานั้นสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านในระดับใด ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	นำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด
มาก	หมายถึง	นำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มาก
ปานกลาง	หมายถึง	นำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ปานกลาง
น้อย	หมายถึง	นำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้น้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	นำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้น้อยที่สุด

	ประเด็นสำคัญของเนื้อหา	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านแนวคิดในการบริหาร					
1.	ช่วยให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่องานในหน้าที่ปัจจุบัน.....					
2.	ทำให้ท่านมีความศรัทธาต่องานการศึกษา นอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น.....					
3.	ทำให้ท่านเกิดอุดมการณ์ในการอุทิศตนเพื่องานอย่างแท้จริง.....					
4.	ทำให้ท่านใช้ระบบคุณธรรมเป็นหลักในการบริหารงาน.....					
5.	ทำให้ท่านเกิดความรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้แนวทางการศึกษา นอกโรงเรียน.....					
	ด้านการจัดการศึกษา นอกโรงเรียน					
	สายสามัญ					
6.	ท่านได้ใช้ความรู้กระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความจำเป็นของการรู้หนังสือไทย.....					
7.	ท่านได้ใช้ความรู้ในการช่วยแก้ปัญหาการไม่รู้หนังสือของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม.....					
8.	ท่านได้ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินงานการจัดการศึกษาเพื่อรู้หนังสือมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ.....					
9.	ท่านได้ใช้หลักปรัชญา “คิดเป็น” มาจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน.....					

	ประเด็นสำคัญของเนื้อหา	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10.	ท่านได้ยึดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นหลักในการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ.....					
11.	ท่านได้นำความรู้จากตัวอย่างการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมในปัจจุบัน.....					
12.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเป็นแนวทางในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ.....					
13.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษาพุทธศักราช 2531 มาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน.....					
14.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการบริหารหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญจัดกิจกรรมตามหลักสูตร.....					
15.	ท่านได้นำความรู้จากการประเมินผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนเป็นแนวทางในการประเมินผลการเรียนสายสามัญแต่ละวิธีเรียนในปัจจุบัน.....					
16.	ท่านได้นำความรู้จากการประเมินผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการเรียนสายสามัญแต่ละระดับการศึกษา.....					

	ประเด็นสำคัญของเนื้อหา	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17.	ท่านได้นำความรู้จากการประเมินผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน.....					
18.	ท่านนำความรู้จากหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้จัดกิจกรรม.....					
19.	ท่านได้นำความรู้เรื่องบทบาทของหัวหน้า สบอ. ในการบริหารหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญไปปฏิบัติงานในหน้าที่.....					
20.	ท่านได้นำความรู้เรื่องการจัดการศึกษาสำหรับผู้นำท้องถื่นมาพิจารณาเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้นำท้องถื่น.....					
21.	ท่านได้ใช้ความรู้ชี้แนะให้ผู้นำท้องถื่นเห็นความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาท้องถื่นของตน.....					
22.	ท่านได้นำหลักการบริหารโครงการการศึกษาสำหรับผู้นำท้องถื่นมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานจริงในปัจจุบัน.....					
ด้านการจัดการศึกษาวิชาชีพ						
23.	ท่านได้นำความรู้เรื่องการจัดการศึกษาวิชาชีพมาใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ.....					

	ประเด็นสำคัญของเนื้อหา	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนใช้วิชาอาชีพประกอบอาชีพอิสระ.....					
25.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนใช้วิชาอาชีพในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน.....					
26.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนใช้วิชาอาชีพในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน.....					
27.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องแนวทางการจัดการศึกษาวิชาอาชีพมาใช้ในการจัดการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละแนวทาง.....					
28.	ท่านได้นำความรู้เรื่องการบริหารจัดการศึกษาวิชาอาชีพมาใช้เลือกรูปแบบการดำเนินกิจกรรมวิชาอาชีพระยะสั้น.....					
29.	ท่านสามารถจัดกิจกรรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ....					
30.	ท่านสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพได้.....					
31.	ท่านสามารถให้คำแนะนำการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูประจำกลุ่มประกาศนียบัตรอาชีพได้.....					

	ประเด็นสำคัญของเนื้อหา	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
32.	ท่านสามารถแก้ไขปัญหาที่เคยพบจากการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในระยะเวลาที่ผ่านมาได้.....					
33.	ท่านใช้ความรู้เรื่องหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นแนวทางตัดสินใจ และประเมินผลการเรียนได้โดยตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร.....					
34.	ท่านนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพมาใช้ได้อย่างสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมในปัจจุบัน.....					
35.	ท่านได้ใช้หลักการจัดกลุ่มสนใจจัดกิจกรรมได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย.....					
36.	ท่านได้นำขั้นตอนการจัดกลุ่มสนใจมาใช้ในการจัดกลุ่มสนใจได้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของพื้นที่.....					
37.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการกลุ่มสนใจมาหาวิธีการจัดกลุ่มสนใจที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น.....					
ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล						
38.	ท่านใช้ความรู้เรื่องกระบวนการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านในการสำรวจปัญหาความต้องการข่าวสารข้อมูลของท้องถิ่น.....					

	ประเด็นสำคัญของเนื้อหา	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
39.	ท่านสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านให้เป็นเครือข่ายหนึ่งที่จะทำให้เกิดการศึกษาตามอัธยาศัยได้.....					
40.	ท่านใช้หลักการบริหารการจัดการหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านมาหาวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลแก่ท้องถิ่น.....					
41.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องหลักการจัดห้องสมุดประชาชนมาใช้จัดกิจกรรมเพื่อบริการข่าวสารข้อมูลกับประชาชนในลักษณะของการศึกษาตลอดชีวิต.....					
42.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชน มาดำเนินงานการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทของ ศบอ.					
43.	ท่านได้นำความรู้เรื่องแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนมาดำเนินงานบริการชุมชน.....					
44.	ท่านได้นำหลักการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมาจัดการให้ประชาชนในพื้นที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง..					
45.	ท่านสามารถพิจารณากิจกรรมที่ควรจัดบริการในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้.....					
46.	ท่านสามารถจัดทำแผนพัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้.....					

	ประเด็นสำคัญของเนื้อหา	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
47.	ท่านได้มีการติดตามผลการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน.....					
48.	ท่านได้ชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่เกิดเจตคติที่ดีต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ.....					
49.	ท่านสามารถชี้แนะให้ผู้รับบริการเห็นคุณค่าและประโยชน์ของควาเทียมเพื่อการศึกษา.....					
50.	ท่านได้ใช้ควาเทียม “ไทยคม” เป็นสื่อในการจัดการศึกษาทางไกลสายสามัญ.....					
51.	ท่านได้ใช้ควาเทียม “ไทยคม” เป็นสื่อในการจัดการศึกษาทางไกลสายอาชีพ.....					
52.	ท่านสามารถแนะนำให้ผู้เกี่ยวข้องเลือกใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และควาเทียม เพื่อการศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม.....					
53.	ท่านได้ใช้ความรู้จากเรื่องวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....					
54.	ท่านได้ใช้ความรู้จากเรื่องวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จัดการศึกษาตามอัธยาศัย.....					
ด้านระเบียบปฏิบัติ						
55.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องหลักฐานการศึกษา มาทำแผนการจัดทำหลักฐานการศึกษาแต่ละระดับ.....					

	ประเด็นสำคัญของเนื้อหา	การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
56.	ท่านสามารถแยกแยะความแตกต่างของ หลักฐานการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายได้.....					
57.	ท่านสามารถจัดทำหลักฐานการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนวิธี เรียนทางไกล.....					
58.	ท่านใช้ความรู้เรื่องการออกหลักฐานการ ศึกษามาใช้ควบคุมการจัดทำหลักฐาน การศึกษาของผู้ปฏิบัติงาน.....					
59.	ท่านนำความรู้เรื่องการโอนและการ เทียบโอนผลการเรียนสายสามัญมาใช้ แยกแยะการปฏิบัติในเรื่องการโอนและ การเทียบโอนผลการเรียนได้.....					
60.	ท่านสามารถนำความรู้เรื่องการโอนและ การเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญมาใช้ ได้.....					
61.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการเทียบโอนมา ใช้ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนวิชา สามัญ.....					
62.	ท่านได้ใช้ความรู้เรื่องการเทียบโอนมา ใช้ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนวิชา อาชีพ.....					

ตอนที่ ๑ ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรม ตามหัวข้อต่อไปนี้อย่างไรบ้าง โปรดให้รายละเอียด

1. ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาเรื่องใดที่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด
โปรดจัดลำดับความสำคัญจากมากที่สุดมา 3 เรื่อง

1).....

.....

2).....

.....

3).....

.....

2. ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาเรื่องใดที่นำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้น้อยที่สุด
โปรดจัดลำดับความสำคัญจากน้อยที่สุดมา 3 เรื่อง

1).....

.....

2).....

.....

3).....

.....

3. ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาเรื่องใดบ้างที่ท่านต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม
โปรดระบุเรื่องที่ต้องการมากที่สุดมา 3 เรื่อง

1).....

.....

2).....

.....

3).....

.....

4. ท่านคิดว่าท่านได้รับประโยชน์จากกิจกรรมการพบกลุ่มระหว่างฝึกอบรมอย่างไรบ้าง

- 1).....
.....
- 2).....
.....
- 3).....
.....
- 4).....
.....
- 5).....
.....

5. ท่านมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอบรมในหัวข้อต่อไปนี้
อย่างไรบ้าง

- 1) รูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม.....
.....
.....
- 2) สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม.....
.....
.....
- 3) ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม.....
.....
.....

“ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ”

นางเพ็ญใจ รอบคอบ

ผู้วิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย

- | | |
|---------------------------|---|
| 1. คร.ชัยณรงค์ สุวรรณสาร | ผู้เชี่ยวชาญด้านเผยแพร่การศึกษา
กรมการศึกษานอกโรงเรียน |
| 2. คร.บุญเลิศ มาแสง | ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร
กรมการศึกษานอกโรงเรียน |
| 3. รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา | อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร |
| 4. นายวิเชียร ประยูรชาติ | ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและพัฒนา
สำนักนโยบายและระบบบริหารงานบุคคล
สำนักงาน ก.ค. |
| 5. ผศ.ดร.อรพินทร์ ชูชม | อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร |

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางเพ็ญใจ รอบคอบ
วัน เดือน ปี เกิด	24 ธันวาคม 2498
สถานที่เกิด	อำเภอ นครชัยศรี จังหวัด นครปฐม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	26 ถนนเจริญนคร แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน	สำนักงาน ก.ค. กระทรวงศึกษาธิการ
ตำแหน่งหน้าที่	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 6
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	ปวศ. (การตลาด) จากโรงเรียนพณิชยการสยาม
พ.ศ. 2531	ค.บ. (สังคมศึกษา) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2540	กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร